

Encycliek van onzen Allerheiligsten Vader, Leo XIII, door de goddelijke voorzienigheid Paus, over de eenheid der Kerk

<https://hdl.handle.net/1874/236520>

ENCYCLIEK

van onzen Allerheiligsten Vader

LEO XIII,

door de Goddelijke Voorzienigheid Paus.

OVER DE EENHEID DER KERK.

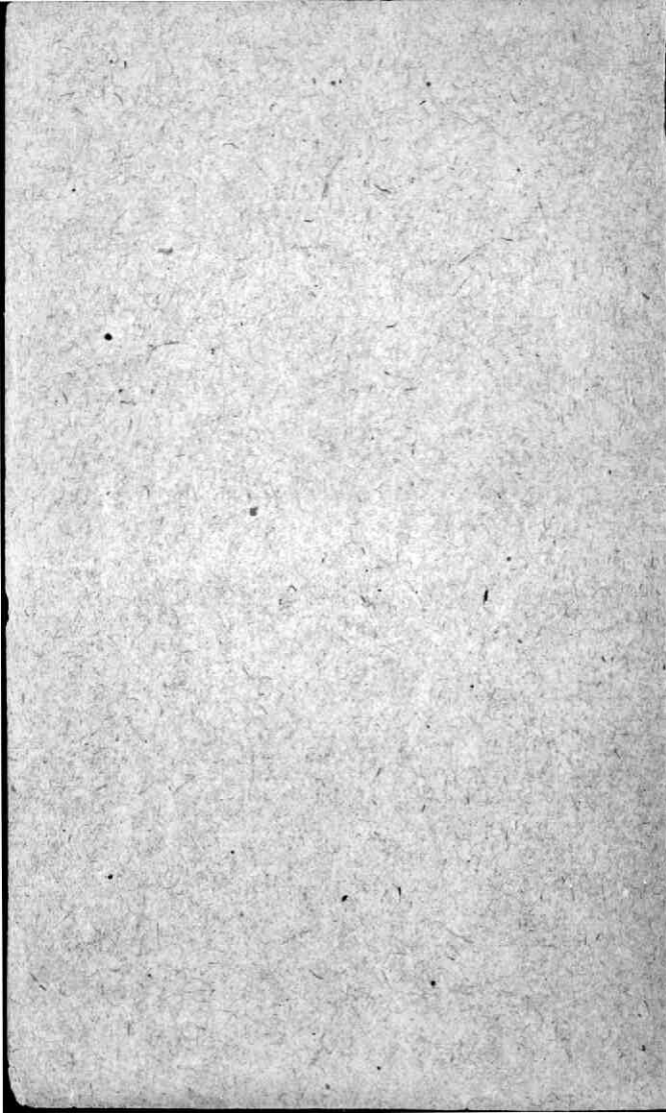
*Aan Onze Eerwaardige Broeders de Patri-
archen, Primaten, Aartsbisschoppen,
Bisschoppen en andere Ordinarissen,
in vrede en gemeenschap met
den H. Stoel.*

LEO XIII, Paus.

AMSTERDAM.

C. L. VAN LANGENHUYSEN.

1896.

AK...²

469

ENCYCLIEK

VAN

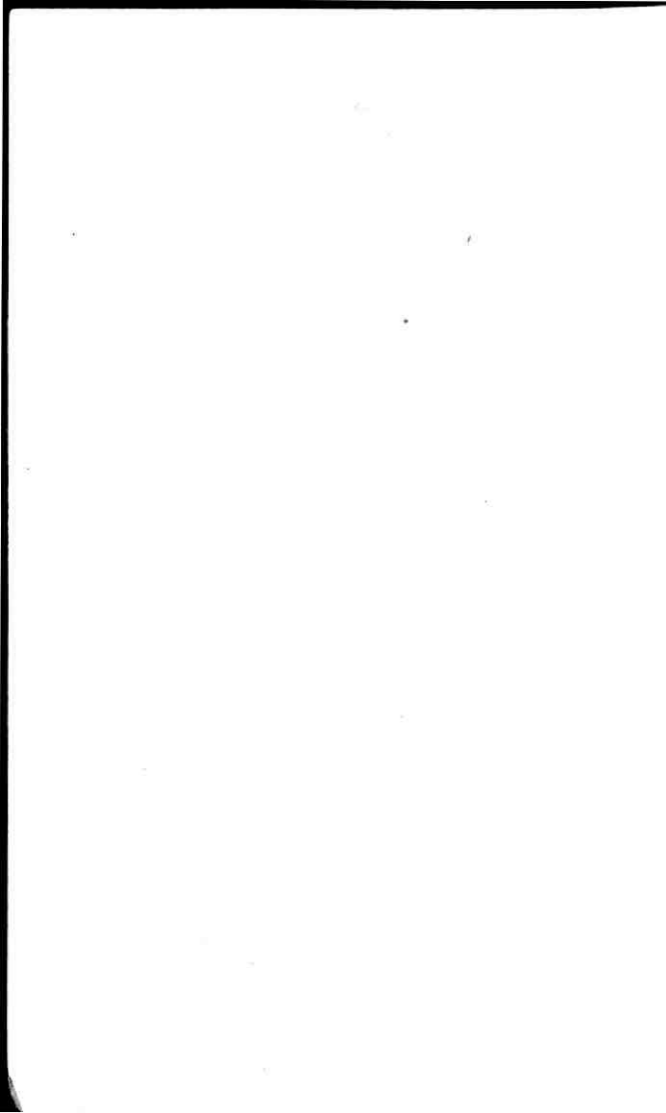
onzen Allerheiligsten Vader

LEO XIII,

door de Goddelijke Voorzienigheid Paus.

Over de eenheid der Kerk.

**Aan Onze Eerwaardige Broeders de
patriarchen, primaten, aartsbis-
schoppen, bisschoppen en andere
ordinarissen, in vrede en gemeen-
schap met den H. Stoel**

LEO XIII, PAUS.

*Eerwaardige Broeders,
heil en Apostolischen Zegen!*

Overbekend is het u, dat een aanzienlijk deel van Onze overwegingen en zorgen gericht is naar het doel: door Onze krachtsinspanning de afgedwaalden terug te voeren naar den schaapstal, die door den Opperherder der zielen, Jesus Christus, wordt bestuurd. Op het nastreven van dat doel bedacht, meenden Wij, dat de verwerkelijking van een zoo heilrijk ondernemen grootelijks gebaat zou zijn door van Onze zijde het beeld te schetsen van de Kerk, in groote lijnen haar voornaamste eigenschappen te teekenen en in het bijzonder, als de meest merkwaardige harer hoedanigheden, hare een-

heid in het licht te stellen: het voortreffelijk kenteeken van waarheid en van onverwinlijke kracht, dat de goddelijke Stichter der Kerk voor altijd zijn schepping heeft ingedrukt. In haar ware gedaante, in haar oorspronkelijke schoonheid zich vertoonend, moet de Kerk een machtigen indruk maken op de gemoederen; en men kan naar waarheid zeggen, dat dit schouwspel in staat is om de onwetendheid te doen wijken, de valsche denkbeelden en de vooroordeelen te niet te doen, vooral bij degenen, wier dwaling haar oorzaak niet vindt in eigen schuld. Zelfs vermag het in de harten der menschen de liefde te doen ontwakken voor de Kerk, een liefde gelijkend op die, door welke Jesus Christus werd bewogen toen Hij de Kerk uitkoos tot Zijn Bruid, door haar met Zijn goddelijk Bloed vrij te koopen. Want Jesus Christus heeft de Kerk bemind en Zich voor haar overgeleverd. (1)

Wanneer, om tot die teederminnende Moeder terug te keeren, degenen, die haar nog niet voldoende kennen of die het ongeluk hadden haar te verlaten, hun terugkeer moeten koopen, dan, op de eerste plaats, zal dit ongetwijfeld niet be-

(1) Ephes., v. 25.

hoeven te geschieden tot den prijs van hun bloed (en toch tot zulk een prijs heeft Jesus Christus Zich Zijn Kerk verworven) : dan, indien zij er zich eenige inspanning, eenig lichtelijk te dragen lijden voor moeten getroosten, zij zullen ten minste duidelijk zien, dat de hun gestelde pijnlijke voorwaarden niet door een menschelijken wil den menschen werden gesteld, maar door den last en door den wil van God; en gevolgelyk zullen zij, met de hulp der hemelsche genade, gemakkelijk in zich-zelfen de waarheid ondervinden van het goddelijk woord: „Mijn juk is zoet en Mijn last is licht”. (1)

Daarom, Ons vertrouwen boven alles vestigend op „den Vader der lichten, van Wien alle uitmuntende genade en alle volmaakte gave voorkomt” (2), op Hem, Die alleen „den wasdom geeft” (3), smeeken Wij Hem met aandrang, dat Hij Ons de kracht moge mededeelen om te overtuigen.

God, ongetwijfeld, kan werken door Zich-zelfen en door Zijn macht alleen al doen wat de geschapen wezens tot stand brengen; niettemin, door een barmhartig besluit

(1) Matt., XI, 30.

(2) Ep. Jac., I, 17.

(3) I Corinth., III, 6.

Zijner Voorzienigheid, heeft Hij er de voorkeur aangegeven tot hulp der menschen zich van de menschen-zelfen te bedienen. Door de tusschenkomst en de bediening der menschen pleegt Hij aan ieder, in de bloot-natuurlijke orde, de volmaaktheid mee te deelen, die met zijn natuur overeenkomt: insgelijks handelt God in de bovennatuurlijke orde, om aan den mensch de heiligheid en het eeuwig geluk te schenken.

Maar klaarblijkelijk kan tusschen menschen onderling geen gemeenschap plaats vinden, tenzij door uitwendige en zinnelijk waarneembare dingen. Daarom heeft de Zoon van God de menschelijke natuur aangenomen, Hij, Die „in de gestalte Gods zijnde . . . Zich-zelfen heeft ontleedigd, de gedaante aannemend van een slaaf, gelijk geworden aan den mensch” (1); en alzoo, terwijl Hij op aarde leefde, heeft Hij aan de menschen, met hen omgaande, Zijn leer en Zijn wetten geopenbaard.

Vermits evenwel Zijn goddelijke zending duurzaam en blijvend wezen moest, heeft Hij Zich leerlingen toegevoegd, wien Hij Zijn macht mededeelde, en nadat Hij op hen van de hoogte des Hemels „den

(1) Philippens., II, 6-7.

Geest van waarheid" had doen nederdalen, heeft Hij hun bevolen, de gansche aarde te doorkruisen en getrouwelijk aan alle natiën te prediken, hetgeen Hij zelf hun had geleerd en voorgeschreven: opdat door de belijdenis Zijner leer en de gehoorzaamheid aan Zijn wetten het menschedom op aarde de heiligheid mocht verwerven en, in den hemel, het eindeloos heil.

Zoo is het plan, naar hetwelk de Kerk is gevormd; aldus zijn de beginselen, die bij haar ontstaan hebben gegolden. Beschouwen wij in haar het laatste doel, dat zij nastreeft en de onmiddellijke oorzaken, door welke zij de heiligheid werkt in de zielen, ongetwijfeld dan is de Kerk *geestelijk*: wanneer wij evenwel de ledematen beschouwen, uit welke zij is samengesteld en de middelen-zelve door welke de geestelijke gaven tot ons komen, dan is de Kerk *uitwendig* en noodzakelijk zichtbaar. Door teekenen, die de oogen troffen en de ooren, moesten de Apostelen zich van hun zending om te prediken kwijten; en deze zending hebben zij niet anders volbracht dan door woorden en daden, die beiden evenzeer onder bereik vielen der zintuigen. Alzoo heeft hun stem, door het uiterlijk gehoor de zielen bereikend, daar de kiem gelegd des geloofs: „het geloof komt uit het gehoor en het

gehoor uit het woord van Christus" (1). En het geloof-zelve, dat is: de samenstemming met de eerste en opperste waarheid, uit zijn aard ongetwijfeld is het besloten in den geest, maar toch het moet zich naar buiten uitspreken door de duidelijke belijdenis, die men er van aflegt „door het hart immers wordt ter gerechtigheid geloofd, maar met den mond geschiedt de belijdenis ten heil" (2). Eveneens is niets meer inwendig bij den mensch dan de hemelsche genade, die in hem de heiligheid voortbrengt, maar uitwendig zijn de gewone en voorname werktuigen, door middel waarvan ons de genade wordt meegedeeld. Wij willen hier spreken van de sacramenten, welke met bijzondere plechtigheden worden toegediend door menschen, die tot deze bediening met name worden aangewezen. Jesus Christus heeft den Apostelen en dezer blijvenden opvolgers bevolen, dat zij de volken zouden onderwijzen en besturen: aan de volken heeft Hij voorgeschreven, dat deze hun leer zullen aannemen en zich gehoorzaam aan hun gezag zullen onderwerpen. Echter deze wederzijdsche betrekkingen van rechten en plichten in de christelijke maat-

(1) Rom., X, 17.

(2) Rom., X, 10.

schappij zouden niet hebben kunnen duren, of veeleer zouden zich niet hebben kunnen vestigen zelfs, zonder de tusschenkomst der zintuigen, als vertolkers en boodschappers der dingen.

Om al deze redenen wordt in de H. Schriftuur de Kerk zoo menigmaal *een lichaam* genoemd en ook *het lichaam van Jesus Christus*. „Gij zijt het lichaam van Christus” (1). Omdat de Kerk een lichaam is, daarom is zij zichtbaar voor het oog; omdat zij het lichaam van Christus is, daarom is zij een lichaam dat leeft, dat handelt, een lichaam vol van levenssappen, onderhouden als het wordt en bezielde door Jezus Christus, Die het doordringt van Zijn kracht, als de wijnstok de ranken die met hem vereenigd zijn voedt en vruchtbaar maakt. Bij de bezielde natuur blijft het levensbeginsel onzichtbaar en verborgen in het diepste wezen, maar toch het verraadt zich en wordt openbaar door de beweging en de handeling der ledematen: zoo ook is het met het beginsel van het bovennaatuurlijk leven der Kerk; het vertoont zich voor aller oogen door de handelingen die het voortbrengt.

Hieruit volgt, dat diegenen in een

(1) Cor., XII, 27.

groote en verderfelijke dwaling verkeeren, die, de Kerk vervormende naar hun eigen goedvinden, zich haar voorstellen als verborgen en geenszins waarneembaar; — en dat eveneens zij dwalen, die haar beschouwen als een menschelijke instelling, voorzien wèl van een organisatie, een tucht, gebruiken, die zichtbaar zijn, maar verstoken van eenige blijvende mededeeling der goddelijke genadegaven, verstoken van al, wat door een dagelijksche en voor ieder duidelijke openbaring getuigt van een bovennatuurlijk leven, hetwelk zijn oorsprong vindt in God.

De eene zoowel als de andere dezer beide opvattingen is even weinig vereenigbaar met de Kerk van Jezus Christus, als de bewering juist zou zijn, dat een lichaam of een ziel alleen den mensch vormt. Het samenstel, de vereeniging dier beide elementen is volstrekt noodig voor de ware Kerk, eveneens ongeveer als de nauwe vereeniging van ziel en lichaam onontbeerlijk is voor de natuur van den mensch. De Kerk is niet een soort van lijk: zij is het lichaam van Christus, bezielde door Diens bovennatuurlijk leven. Christus-zelf, het Hoofd en Toonbeeld der Kerk, is niet geheel, wanneer men in Hem uitsluitend de goddelijke en onzichtbare natuur beschouwt, gelijk de volgelingen

van Photinus doen, en evenmin wanneer men op het voetspoor der Monophysiten enkel zijn menschelijke en zichtbare natuur in het oog vat; maar de Christus is één door de vereeniging der beide naturen, de zichtbare en de onzichtbare, en Hij is één in beide: op dezelfde wijze is Zijn mystiek lichaam de ware Kerk dit slechts op voorwaarde, dat haar zichtbare deelen hun kracht en hun leven ontleenen aan bovennatuurlijke gaven en andere elementen, die onzichtbaar zijn; en uit die vereeniging volgt voor die uitwendige deelen-zelfen de aard die hun eigen is.

Daar nu de Kerk *zoo* is door den wil en volgens voorschrift van God, moet zij, zonder eenige onderbreking, tot het einde der tijden *zoo* blijven; anders toch zou zij blijkbaar niet gesticht zijn voor altijd, en het doel zelf, waarheen zij streeft, zou beperkt zijn tot zekere grens in tijd en ruimte: een tweevoudige conclusie in strijd met de waarheid. Vast staat derhalve dat, waar deze vereeniging van zichtbare en onzichtbare elementen, door Gods wil, in de natuur ligt en in het diepste wezen der Kerk, zij duren moet evenlang als de Kerk-zelve.

Daarom zegt de H. Joannes Chrysostomus: „Scheid u niet af van de Kerk; niets is sterker dan de Kerk. Uw hoop

is de Kerk; uw heil is de Kerk, uw toevluchtsoord is de Kerk. Zij is hooger dan de hemel en wijder dan de aarde. Zij veroudert nooit, haar kracht is eeuwig. De Schrift dan ook, om ons haar onwrikbare vastheid duidelijk te maken, noemt haar een berg." (1) De H. Augustinus voegt hieraan toe: „De ongeloovigen meenen dat de christelijke godsdienst een tijdlang in de wereld duren moet en dan zal verdwijnen. Zij zal duren zoolang als de zon: zoolang de zon blijft op- en ondergaan, dat wil zeggen zoolang de loop duurt der tijden, zal ook de Kerk Gods, d. i. het lichaam van Christus, niet van de wereld verdwijnen." (2) En elders zegt dezelfde Kerkvader: „De Kerk zal wankelen wanneer haar grondslag wankelt; maar hoe zou Christus kunnen wankelen? Zoolang Christus niet wankelen zal, zal ook de Kerk niet bezwijken tot het einde der tijden. Waar zijn zij, die zeggen: „de Kerk is van de aarde verdwenen" — ? niet eens kan men haar doen buigen!" (3)

Zoodanig zijn de grondslagen, waarop men bij het zoeken naar de waarheid zich heeft te houden. De Kerk is gesticht

(1) Hom. *De capto Eutropio*, n. 6.

(2) *In Psalm LXXI*, n. 8.

(3) *Enarrat. in Ps. CIII.* serm. II, n. 3.

en ingesteld door Jesus Christus onzen Heer; bijgevolg, waar wij den aard der Kerk willen kennen, daar hebben wij vóór alles te weten wat Jezus Christus heeft willen doen en wat Hij in werkelijkheid gedaan heeft. Volgens dien regel moeten wij vooral de eenheid behandelen der Kerk, omtrent welke Wij in het algemeen belang hebben goedgevonden in dit schrijven een en ander aan te stippen.

Voorzeker ja, de ware Kerk van Jesus Christus is één: de blijkbare en menigvuldige getuigenissen der H. Schriftuur hebben die waarheid zóó krachtig in aller geest doen wortelen, dat geen christen zijn stem daartegen zou durven verheffen. Dan, waar het geldt den aard van die eenheid te bepalen en vast te stellen, laten velen zich tot verschillende dwalingen meeslepen. Niet enkel de oorsprong der Kerk, maar alle onderdeelen van haar inrichting zijn het uitvloeisel van een vrij-machtigen wil; hier is dus enkel de vraag te weten, wat in werkelijkheid geschied is, en men behoort te onderzoeken, niet op welke wijze de Kerk één zou kunnen zijn, maar wél en alleen welke eenheid de Stichter der Kerk aan Zijn stichting heeft willen geven.

Wanneer wij de gebeurtenissen raadplegen, dan zullen wij tot de bevinding

komen dat Jesus Christus niet bedoeld noch ingesteld heeft: een Kerk gevormd uit meerdere gemeenschappen, die onderling door eenige algemeene trekken van overeenkomst op elkaar zouden gelijken maar van elkander onderscheiden en niet onderling verbonden zouden zijn door banden, welke aan de Kerk de individualiteit en de eenheid konden geven, welke wij belijden in het symbolum des Geloofs: „Ik geloof in ééne... Kerk.”

„De Kerk is door haren aard zelf in de eenheid gevestigd: zij is één, hoewel de ketterijen pogen haar te verscheuren in velerhande secten. Wij zeggen dan dat de aloude en katholieke Kerk één is: zij bezit de eenheid van natuur, van gevoel, van beginsel, van voortreffelijkheid... Overigens het toppunt der volmaaktheid van de Kerk, evenals de grondslag van haar bouw, bestaat in de eenheid: door haar overtreft zij alles ter wereld, door haar heeft zij geen gelijke, ja niets dat met haar kan vergeleken worden.” (1) Wanneer dan ook Jesus Christus spreekt van dat mystiek gebouw, maakt Hij gewag slechts van ééne enkele Kerk, die Hij de *Zijne* noemt: „Zal Ik Mijne Kerk bou-

(1) Clemens Alexandrinus, *Stromatum* lib. VII, cap. XVII.

wen". Elke andere, welke men buiten deze zou willen uitdenken, kan, wijl zij niet door Jesus Christus gesticht is, de ware Kerk van Jesus Christus niet zijn.

Dit is nog duidelijker wanneer men het oog vestigt op de bedoeling van den goddelijken Stichter der Kerk. Wat heeft onzen Heer Jesus Christus gezocht, wat heeft Hij gewild in de vestiging en instandhouding van Zijne Kerk? Eén enkele zaak: Hij heeft aan de Kerk de voortzetting willen overdragen van dezelfde zending, van dezelfde lastgeving, die Hijzelf van Zijn Vader ontvangen had. Dit had Hij besloten te doen, dat heeft Hij inderdaad gedaan „Gelijk de Vader Mij gezonden heeft, zoo zend Ik u". (1) „Gelijk Gij Mij gezonden hebt in de wereld, zoo ook heb Ik ze in de wereld gezonden" (2). Welnu in de zending van Christus ligt, van den dood vrij te koopen en te redden „wat verloren was", dat is te zeggen: niet enkel eenige volkeren of eenige Staten, maar de gansche menigte van het geheele menschdom zonder eenig verschil in plaats of tijd. „De Zoon des menschen is gekomen. . . opdat

(1) Joann., XX, 21.

(2) Joann., XVII, 18.

de wereld door Hem behouden worde" (1) want „geen andere naam onder den hemel is den menschen gegeven, door welken wij moeten zalig worden" (2). De zending der Kerk is derhalve: in wijden kring de wereld over en door alle eeuwen heen het heil, door Jesus Christus gewerkt, en alle weldaden, die er uit voortspruiten te verspreiden. Daartoe is volgens den wil van haren Stichter noodig dat zij één zij over de gansche uitgestrektheid der wereld en door den ganschen loop der tijden. Om voor haar een nog uitgebreider eenheid te kennen denken, zou men buiten de grenzen der aarde moeten gaan en zich een nieuw en tot nog toe onbekend menschdom moeten voorstellen.

Deze eenige Kerk, die alle menschen in alle tijden en op alle plaatson moest omvatten, Isaias had haar aanschouwd en te voren aangewezen, toen zijn blik, de toekomst doordringend, het visioen had van een berg, welks top, verheven boven alle andere, zichtbaar was voor aller oogen en die het beeld was van het huis des Heeren, d. i. van de Kerk. „In de laatste dagen zal de berg, die het huis des Heeren is, bereid zijn op den top der ber-

(1) Joan., III, 17.

(2) Act., IV, 12.

gen". (1) Welnu, deze berg geplaatst op den top der bergen is eenig: eenig is dat huis des Heeren, waarheen alle volkeren eenmaal moeten samenstroomen om er den regel voor hun leven te vinden. „En alle volkeren zullen tot hem samenstroomen. . . en zeggen: Komt, laat ons den berg des Heeren beklimmen, laat ons opgaan tot het huis van Jacobs God en Hij zal ons Zijn wegen leeren, en wij zullen wandelen in Zijne paden" (2). Optatus van Milete zegt naar aanleiding van deze schriftuurplaats: „Er staat geschreven in den profeet Isaias: „De wet zal uitgaan van Sion en het woord des Heeren van Jerusalem." Derhalve niet op den stoffelijken berg Sion ziet Isaias de vallei, maar op den heiligen berg, die de Kerk is en die, de gansche romeinsche wereld vervullend, zijn top tot den hemel verheft. . . . Het ware geestelijke Sion dus is de Kerk, in welke Jesus Christus tot Koning is gesteld door God den Vader en die over de geheele wereld bestaat, hetgeen enkel waar is van de katholieke Kerk alleen." (3) En de heilige Augustinus zegt: „Wat is er meer zichtbaar dan een berg? En toch er zijn

(1) Isaias, II, 2.

(2) *Ib.*, 2, 3.

(3) *De Schism. Donat.*, lib. III, n. 2.

onbekende bergen, die namelijk, welke gelegen zijn in een afgelegen hoek van den aardbol.... Maar zoo is het niet met dezen berg, dewijl hij de gansche oppervlakte der aarde vervult en van hem staat geschreven, dat hij werd toebereid op den top der bergen.' (1)

Hieraan moet worden toegevoegd, dat de Zoon Gods verordend heeft, dat de Kerk Zijn eigen mystiek lichaam zou zijn, waarmede Hij Zich zou vereenigen om er het Hoofd van te wezen, gelijk in het menschelijk lichaam, door Hem bij de vleeschwording aangenomen, het hoofd vereenigd is met de ledematen door een noodwendige en natuurlijke vereeniging. Gelijk Hij derhalve Zelf een éénig sterfelijk lichaam heeft aangenomen, dat Hij, ten einde voor de menschen te voldoen, aan het lijden en den dood overgaf, zoo heeft Hij ook een éénig mystiek lichaam, in hetwelk en door middel waarvan Hij de menschen doet deel verkrijgen aan de heiligheid en aan het eeuwig geluk, „God heeft Hem (den Christus) tot Hoofd gesteld over de gansche Kerk, die Zijn lichaam is.” (2)

Gescheiden en verstrooide ledematen kunnen zich niet vereenigen met een enkel

(1) *In Epist. Joan.* tract. I, n. 13.

(2) *Ephes.*, I, 22, 23.

en zelfde hoofd, ten einde één lichaam uit te maken. Dan, de H. Paulus zegt ons: „Alle lichamen, hoewel velen, zijn nochtans slechts een éénig lichaam: Zóó Christus.” (1) Daarom, zoo spreekt hij voorts, is dat mystieke lichaam *vereenigd en gebonden*. „Christus is het hoofd, krachtens hetwelk het gansche lichaam, vereenigd en gebonden in alle geledingen die elkander, naar de aan elk lidmaat geëvenredigde werking, een wederkeerige hulp verleenen, zijn wasdom verkrijgt om te worden opgebouwd in de liefde” (2). Alzoo derhalve, indien eenige ledematen gescheiden en verwijderd blijven van de andere ledematen, kunnen zij onmogelijk behooren tot hetzelfde hoofd als het overige lichaam. „Er is,” zegt de H. Cyprianus, één God, één Christus, één Kerk van Christus, één geloof, één volk, dat door den band der eensgezindheid, gevestigd is in de vaste eenheid van eenzelfde lichaam. De eenheid kan niet worden verscheurd; wil een lichaam éénig blijven, dan kan het niet worden verdeeld door de verbroekeling van zijn organisme” (3).

Om beter nog voor ons de eenheid van

(1) I. Cor., XII, 12..

(2) Ephes., IV, 15, 16.

(3) S. Cyprianus. *De cath. Eccl. Unitate*, n. 28.

Zijn Kerk te doen uitkomen, vertoont God haar ons onder het beeld van een bezielde lichaam, welks ledematen niet kunnen leven, dan wanneer zij met het hoofd zijn vereenigd en onophoudelijk aan dat hoofd hun levenskracht ontleenen; daarvan gescheiden moeten zij sterven. „Zij (de Kerk) kan niet verspreid worden in brokstukken door het verscheuren van haar ledematen en van haar ingewanden. Al wat gescheiden zal zijn van het middenpunt des levens, zal, aan zichzelf overgelaten, noch leven meer kunnen noch ademen” (1). Welnu, waarin gelijkt een dood lichaam op een levend wezen? „Niemand heeft ooit zijn vleesch gehaat, maar hij voedt het en verzorgt het, als Christus Zijne Kerk, omdat wij ledematen van Zijn lichaam zijn, gevormd uit Zijn vleesch en uit Zijn gebeente.” (2)

Men zoeke dus een ander hoofd, aan Christus gelijk, men zoeke dus een anderen Christus, indien men een andere Kerk zich wil uitdenken buiten die, welke Zijn lichaam is. „Zie toe waarop gij moet acht geven, zie toe waarvoor gij moet waken, zie toe waarvoor gij moet vreezen. Soms tijds snijdt men van het menschelijke lichaam een lidmaat af, of liever men scheidt het

(1) *Id. loc. cit.*

(2) Ephes., V, 29-50.

van het lichaam, een hand, een vinger, een voet. Gaat de ziel dan met dat afgesneden lidmaat mede? Zoo lang het in het lichaam was, leefde het; afgesneden verliest het ook het leven. Eveneens de mensch, zoolang hij in het Lichaam der Kerk leeft, is hij katholiek Christen; is hij ketter geworden, de ziel volgt het afgesneden lidmaat niet" (1).

De Kerk van Christus is dan eenig en wat meer is, blijvend; wie zich van haar afscheidt, wijkt af van den wil en het voorschrift van Jesus Christus Onzen Heer, verlaat den weg des heils, gaat zijn verderf te gemoet. „Wie zich afscheidt van de Kerk om zich te vereenigen met een overspelige echtgenoot, doet ook afstand van de beloften, aan de Kerk gedaan. Wie de Kerk van Christus verlaat zal niet geraken tot de belooningen van Christus.... Wie deze eenheid niet bewaart, houdt zich niet aan Gods wet, houdt zich niet aan het geloof van den Vader en den Zoon, hij geeft zijn leven prijs en zijn zaligheid." (2)

Maar Hij, Die de Kerk als eenig heeft gesticht, Hij heeft haar ook één geschapen: „dat wil zeggen haar begiftigd met

(1) S. Augustinus, serm. CCLXVII, n. 4.

(2) S. Cyprianus, *De cath. Eccl. Unitate*, n. 6.

een zoodanige natuur, dat al degenen, die haar ledematen moesten zijn, vereenigd moesten wezen door de banden van een zeer innige gemeenschap, zóó dat zij allen te zamen slechts één volk vormen, één enkel lichaam." „Weest één lichaam en één geest, gelijk gij tot ééne hoop van uwe roeping geroepen zijt". (1) Bij het naderen van Zijn sterfuur heeft Jesus Christus op de meest verheven wijze Zijn wil op dit punt bekend gemaakt en bevestigd in het gebed, dat Hij richtte tot Zijn Vader : „Ik bid niet voor hen alleen, maar ook voor degenen, die door hun woord in Mij zullen gelooven. . . . opdat ook zij één zijn in ons. . . . opdat zij volkomen zijn in de eenheid" (2). Hij wilde zelfs dat de band der eenheid tusschen Zijn leerlingen zoo innig, zoo volmaakt zou zijn, dat Zijn eigen eenheid met den Vader er eenigermate door zou worden nagevolgd : „Ik vraag U. . . . dat zij één zijn, gelijk Gij, Vader, zijt in Mij en Ik in U" (3).

Een zóó groote, zóó volstreckte eendracht onder de menschen nu vordert, als noodwendigen grondslag, de overeenkomst en de eenheid des geestes: hier-

(1) Ephes., IV, 4.

(2) Joan., XVII, 20-22-23.

(3) Ib., 21.

uit toch vloeit op natuurlijke wijze het samenstemmen der harten voort en het samengaan in de handelingen. Daarom heeft, in Zijn goddelijke wijsheid, Jesus gewild dat in Zijn Kerk de eenheid zou worden gevonden des geloofs: want het geloof is de eerste van alle banden, die den mensch met God vereenigen; aan het geloof zijn wij onzen naam *geloovigen* verschuldigd. „Eén Heer, één geloof, één doopsel” (1); dat wil zeggen; gelijk zij slechts één Heer hebben en één doopsel, zoo moeten ook alle Christenen over de geheele aarde slechts één geloof hebben. Daarom smeekt de heilige Apostel Paulus de Christenen niet alleen, dat zij allen hetzelfde gevoelen zullen hebben, en dat zij het verschil van meeningen zullen ontvluchten, maar hij bindt het hun op het hart met de heiligste beweegredenen: „Ik bezweer u, broeders, bij den Naam van onzen Heer Jesus Christus, dat gij allen slechts één taal voert en geen scheuringen onder u duldt; maar allen volmaaktelijk één zijt in denzelfden geest en in dezelfde gevoelens” (2). Die woorden, voorzeker, hebben geen verklaring noodig: zij zijn door zich-zelfen welsprekend genoeg.

(1) Ephes., IV, 5.

(2) I Corinth., I, 10.

Overigens, degenen die zich den naam van Christenen willen zien toegekend, zijn in den regel bereid om te erkennen, dat het geloof behoort één te zijn. Boven alles belangrijk evenwel en volstrekt noodzakelijk, dewijl velen daaromtrent in dwaling verkeeren, is: den aard, de soort van die éénheid te bepalen. Wederom hier, evenals Wij het hierboven in een soortgelijk geval deden opmerken, mag niet geoordeeld worden naar eene meening, naar een vermoeden, maar naar de wetenschap der feiten: men moet onderzoeken en vaststellen welke de eenheid des geloofs is, die Jesus Christus aan Zijn Kerk heeft voorgeschreven.

De hemelsche leer van Jesus Christus, hoewel grootendeels vervat in door God ingegeven boeken, zou, indien zij ware overgeleverd aan de vrije gedachte der menschen, in zich onvermogen zijn geweest om de geesten met elkander te vereenigen. Lichtelijk, inderdaad, moest het voorkomen, dat zij het onderwerp werd van onderling afwijkende en verschillende verklaringen, en dit niet enkel wegens de verhevenheid en de mysteriën dier leer, maar ook ten gevolge van de verscheidenheid der menschelijke geesten en van de verwarring, die de noodwendige nasleep is van het spel en den kamp

der met elkander strijdige hartstochten. Uit de verschillen van verklaring vloeit noodzakelijk verschil van gevoelens: vandaar woordenwisselingen, oneenigheden, twisten, gelijk men ze heeft zien uitbreken in de Kerk reeds van het tijdvak af dat aan hare stichting het meest nabij was. De H. Irenaeus sprekend over de ketters, drukt zich aldus uit: „Zij belijden de Schriften, maar geven er een valsehe verklaring van” (1). En de H. Augustinus: „De oorsprong der ketterijen en der verderfelijke dwalingen, die de zielen in haar strik vangen en ze neerstorten in den afgrond, heeft men alleen daarin te vinden dat de Schriften, die goed zijn, begrepen worden op een wijze, die niet goed is” (2).

Om de geesten te vereenigen, om de overeenkomst der gevoelens te bewerken en te doen voortduren, was dus, ondanks het bestaan der goddelijke Schriften, een ander *beginsel* noodig. De goddelijke wijsheid vordert het: want God heeft de eenheid des geloofs niet kunnen willen, zonder op passende wijze te voorzien in het bewaren dier eenheid, en de Heilige Schriften zelve wijzen dui-

(1) Ib. III, cap. XII, n. 12.

(2) *In Evang. Joan.*, tract. XVIII, cap. V, n. 1.

delijk aan dat Hij het gedaan heeft, gelijk Wij straks zullen aantonen.

Voorzeker, de oneindige macht van God is gebonden noch verplicht tot eenig middel, en alle schepsel gehoorzaamt als een onderworpen werktuig aan Zijnen wil. Onderzocht moet dus worden welk van al de middelen, die Jesus ter beschikking stonden, door Hem uitgekozen werd als uitwendig beginsel van de eenheid des geloofs, die Hij wilde vestigen.

Daartoe moet men in den geest teruggaan tot de eerste tijden des Christendoms. De feiten, waaraan Wij gaan herinneren, worden gestaafd door de Heilige Schriften en zijn iedereen bekend.

Jesus Christus bewijst door de kracht Zijner mirakelen Zijn Godheid en goddelijke zending; voortdurend spreekt Hij tot het volk, om het aangaande de hemelsche zaken te onderrichten, en Hij eischt, dat men onvoorwaardelijk geloof zal hechten aan Zijn leer; Hij eischt dit, onder belofte van eeuwige belooning en onder bedreiging met eeuwige straf. „Zoo Ik de werken van Mijnen Vader niet doe, gelooft Mij niet (1). Als Ik te midden

(1) Joan., X, 37.

van hen geen werken verricht hadde, welke niemand anders verricht heeft, zouden zij zonder zonde zijn (1). Maar indien Ik zoodanige werken verricht en gij Mij-zelfen niet wilt gelooven, gelooft dan Mijne werken" (2). Alles wat Hij beveelt, beveelt Hij met hetzelfde gezag; van de onderwerping des geestes, die Hij eischt, zondert Hij niets uit, Hij maakt geen onderscheid. Zij derhalve die Jesus aanhoorden, waren verplicht, zoo zij het eeuwige leven wilden verwerven, niet alleen Zijn geheele leer te aanvaarden in het algemeen, maar hun geest te onderwerpen aan elke zaak afzonderlijk, welke door Hem geleerd werd. Inderdaad, geloof te weigeren, al ware het slechts op een enkel punt, aan God, die tot ons spreekt, is met de rede in strijd.

Gereed om ten hemel terug te keeren, zendt Hij Zijn Apostelen, hen bekleedende met denzelfde macht, waarmede de Vader Hem-zelfen gezonden had, en Hij gelast hen, overal het zaad van Zijn leer te verspreiden en uit te strooien. „Mij is alle macht gegeven in den hemel en op aarde. Gaat dan en onderwijst alle volken en leert hen onderhouden al wat Ik u be-

(1) Joan , XV, 27.

(2) Matth. XXVIII, 18-19-20.

volen heb" (1). Al degenen, die aan de Apostelen gehoorzamen, zullen behouden worden; zij die niet gehoorzamen, zullen verloren gaan. „Hij die gelooft en gedoopt zal zijn, zal zalig worden; hij die niet gelooft, zal veroordeeld worden" (2). En daar het geheel en al volgens het wezen der Goddelijke Voorzienigheid is, niemand met een zending, vooral niet met een gewichtige en hoogst belangrijke, te belasten, zonder hem te zelfder tijd de middelen ter vervoeging te stellen, om die zending naar behooren te vervullen, belooft Jesus Christus, aan Zijn leerlingen den Geest der waarheid te zenden, die eeuwig met hen zal blijven. „Als Ik henega, zal Ik Hem (den vertrooster) tot u zenden. . en als deze Geest van waarheid zal gekomen zijn, zal Hij u alle waarheid leeren (3). En Ik zal Mijn Vader bidden, en Hij zal u een anderen vertrooster zenden, om altijd met u te verblijven; deze zal de Geest der waarheid wezen (4). -- Deze is het, die getuigenis van Mij geven zal. en ook gij zult getuigenis geven" (5).

Bijgevolg gelast Hij, de leer der Apos-

(1) Marc., XVI, 46.

(2) Joan. XVI, 7-13.

(3) Joan., XIV, 16-17.

(4) Joan., XV, 26-27.

(5) Luc. X, 16.

telen als Zijne eigene geloovig aan te nemen en heilig te beleven. „Wie u hoort, hoort Mij; wie u veracht, veracht Mij” (1). De Apostelen zijn dus door Jesus Christus gezonden, gelijk Hij-zelf is gezonden door Zijn Vader. „Zooals de Vader Mij gezonden heeft, zoo zend Ik u” (2). Derhalve, gelijk de Apostelen verplicht waren zich te onderwerpen aan het woord van Christus, zoo en in dezelfde mate moest geloof worden gehecht aan het woord der Apostelen door allen, welke de Apostelen krachtens hun goddelijke zending zouden onderrichten. Het was dus evenmin geoorloofd, geloof te weigeren, aan een enkel punt van de leer der Apostelen als het geoorloofd is, iets, wat het ook zij, te verwerpen van de leer van Christus-zelven.

En zeker, het woord der Apostelen, nadat de H. Geest over hen was nedergedaald, heeft de meest verwijderde streken doorklonken. Overal waar zij hun schreden wenden, treden zij op als de gezondenen van Jesus-zelven. „Het is door Hem (Jesus Christus), dat wij de genade en het apostelschap hebben ontvangen, om alle volken in Zijn naam aan

(1) Joan., XX, 21.

(2) Rom., I, 5.

het geloof te doen gehoorzamen" (1). En overal op hun schreden doet God de goddelijkheid van hun zending door wonderen uitschijnen. „En zij, henengegaan zijnde, predikten alom, en de Heer werkte mede en bevestigde hun woord door de wonderen, die er op volgden" (2). Van welk woord is hier sprake? Klaarblijkelijk van dat hetwelk alles omvat wat zij-zelfen van hun Meester geleerd hadden; immers zij getuigen openlijk en ten aanhooren van geheel de wereld, dat het hun onmogelijk is, iets te verzwijgen van al hetgeen zij gezien en gehoord hadden.

Dan, Wij hebben het reeds elders opgemerkt, de zending der Apostelen was niet van zoodanigen aard, dat zij met de personen der Apostelen kon ophouden of met den tijd kon eindigen, want het was een algemeene zending, ingesteld tot heil van het menschelijk geslacht. Jesus Christus inderdaad heeft den Apostelen gelast, het Evangelie te prediken aan alle schepselen en „Zijn Naam te brengen voor de volken en koningen" en „Hem tot getuigen te zijn tot aan de uiteinden der aarde". En

(1) Marc., XVI. 20.

(2) *In Matth.*, lib. IV, cap. XXVIII, V, 20.

bij de vervulling van deze groote zending heeft Hij beloofd, met hen te zijn, en dit niet voor eenige jaren of eenige tijdvakken van jaren, maar voor alle tijden, „tot aan de voleinding der eeuwen”. Naar aanleiding hiervan schrijft de H. Hieronymus: „Hij die belooft met Zijn leerlingen te zijn tot aan de voleinding der eeuwen, getuigt daardoor dat Zijn leerlingen altijd zullen leven, en dat Hij zelf nooit zal ophouden met Zijn geloovigen te zijn” (1). Hoe had dit alles verwezenlijkt kunnen worden alleen in de Apostelen, wier menschelijke natuur hen aan de algemeene wet des doods onderworpen deed zijn? De Goddelijke Voorzienigheid had derhalve de dingen aldus geregeld, dat het leeraarsambt, door Jesus Christus ingesteld, niet zou beperkt wezen door de levensgrens der Apostelen, maar altijd zou voortduren. Werkelijk zien wij dan ook, dat het is overgeleverd en als ware het van hand tot hand in het vervolg van tijd is overgegaan.

De Apostelen toch wijdden de bisschoppen en wezen met name aan degenen die hun onmiddellijke opvolgers moesten zijn „in de bediening des woords”. Doch

(1) S. Clemens, Rom. *Epist. I ad Corinth.*, capp. XLII, XLIV.

dit is niet alles : zij gelastten bovendien hun opvolgers, zelve de mannen te kiezen, voor dit ambt geschikt, dezen met hetzelfde gezag te bekleeden en hun op hunne beurt de taak en de zending van onderwijzen toe te vertrouwen. „Gij dan, mijn zoon, versterk u in de genade, die is in Jesus Christus: en wat gij van mij voor een groot aantal getuigen gehoord hebt, vertrouw het toe aan beproefde mannen, die zelve in staat zijn anderen daarin te onderrichten” (1). Het is waar derhalve, dat, gelijk Christus gezonden is door God, en de Apostelen door Jesus Christus, de bisschoppen en al degenen welke de Apostelen zijn opgevolgd door de Apostelen gezonden zijn. „De Apostelen hebben ons het Evangelie gepredikt, gezonden door onzen Heer Jesus Christus, en Jesus Christus is gezonden door God. De zending van Christus is van God, die van de Apostelen is van Christus, en beiden zijn verordend door den wil van God... De Apostelen predikten dus het Evangelie onder de volken en in de steden; en na degenen, welke de eersten waren dezer christen-gemeenten overeenkomstig den geest Gods beproefd te hebben, stelden zij bisschoppen en

(1) *Epist. LXIX ad Magnum*, n. 1.

diakens aan, om hen die in het vervolg van tijd gelooven zouden, te besturen. Zij zetten degenen, die wij zooeven genoemd hebben in hun ambt en later maakten zij beschikkingen, opdat, als dezen kwamen te sterven, andere beproefde mannen hen in hun ambt zouden opvolgen" (1).

Het is dus noodzakelijk, dat de voortdurende en onveranderlijke zending om te leeren alles wat Christus-zelf geleerd heeft op blijvende wijze voortbesta, eenerzijds; anderzijds dat de voortdurende en onveranderlijke verplichting blijve om de geheele aldus onderwezen leer aan te nemen en te belijden. Dit wordt op voortreffelijke wijze door den H. Cyprianus aldus uitgedrukt: „Waar onze Heer Jesus Christus in het Evangelie verklaart dat zij die niet met Hem zijn, Zijn vijanden zijn, heeft Hij niet de eene of andere ketterij bijzonder op het oog, maar verklaart Hij tot Zijn tegenstanders al degenen, welke niet geheel en al met Hem zijn en die, niet met Hem verzamelende, verstrooiing teweegbrengen in Zijn kudde: „die niet met Mij is, zegt Hij, is tegen Mij, en die niet met Mij verzamelt, verstroot" (2).

(1) Auctor *Tractatus de Fide orthodoxa contra Arianos*.

(2) *De Haereticibus*, n. 88.

Van deze beginselen doordrongen en op haar plichten bedacht, heeft de Kerk niets meer ter harte genomen, niets met meer ijver nagestreefd dan op de meest volmaakte wijze de ongeschondenheid des geloofs te bewaren. Het is daarom, dat zij als verklaarde opstandelingen heeft beschouwd en verre van zich heeft gestooten allen, die, onverschillig over welk leerstuk, niet dachten gelijk zij. De Arianen, de Montanisten, de Novatianen, de Quartodecimanen, de Eutychianen hadden voorzeker niet de geheele katholieke geloofsleer prijsgegeven, doch slechts het eene of andere gedeelte ervan, en toch, wie weet niet, hoe zij tot ketters zijn verklaard en hoe de H. Kerk hen heeft uitgeworpen? Eenzelfde oordeel heeft al de bevorderaars van dwaalleeringen getroffen, die in den loop van de onderscheiden tijdvakken der geschiedenis zijn opgestaan. „Niets gevaarlijker dan die ketters, welke wat al het overige betreft, de leer ongeschonden bewarende, door een enkel woord, als door een druppel vergift, de zuiverheid en den eenvoud van het geloof, hetwelk wij door de overlevering des Heeren, later door die van de Apostelen ontvangen hebben, bederven” (1).

(1) IV, 3 et seqq.

Zóó is steeds de gedragslijn geweest der Kerk, in overeenstemming met het eenparig oordeel der Heilige Vaders, welke altijd als uitgesloten van de katholieke gemeenschap en als buiten de Kerk staande hebben beschouwd al wie ook maar in het geringste afweek van de leer, door het wettig leerend gezag onderwezen. Epiphanius, Augustinus, Theodoretus hebben ieder een groot getal ketterijen van hun tijd vermeld. De H. Augustinus merkt op dat andere soorten van ketterij zich kunnen voordoen, en dat indien iemand ook maar een enkele van deze zou aanhangen, hij zich alleen door dat feit afscheidt van de eenheid der katholieke Kerk. „Uit het feit”, zegt hij, „dat iemand aan deze dwalingen geen geloof slaat (namelijk aan de ketterijen, die hij zooveel heeft opgenoemd) volgt niet, dat hij zich katholiek Christen mag rekenen en noemen. Want er kunnen nog andere ketterijen zijn of ontstaan, welke in dit werk niet vermeld worden, en wie ééne van deze zou aankleven, zou ophouden katholiek Christen te zijn” (1). Dit middel, door God ingesteld, om de waarheid des geloofs te bewaren waarvan Wij spre-

(1) *Vetus interpretatio Commentatorium in Matth.*, n. 46.

ken, is met nadruk uiteengezet door den H. Paulus in zijn brief aan de Ephesiërs. Hij vermaant hen in de eerste plaats om met groote zorg de eendracht des harten te bewaren. „Tracht de eenheid des geestes te bewaren door den band des vredes” (1) en daar de harten niet ten volle door de liefde kunnen verbonden zijn, als de geesten niet overeenstemmen in zake van het geloof, wil hij, dat bij allen slechts één geloof heersche. „Eén Heer, één geloof.” En hij verlangt een zóó volmaakte eenheid, dat elk gevaar voor dwaling erdoor worde uitgesloten: „opdat wij niet langer mogen zijn als kleine kinderen, die niet weten waarheen, noch ook medegevoerd worden her- en derwaarts door elken wind van leering, door de boosheid der menschen, door de sluwheid, die ons leidt in de strikken der dwaling.” En hij leert ons verder, dat deze regel moet onderhouden worden, niet slechts voor een tijd, maar „tot wij allen komen tot de eenheid des geloofs, tot de mate van den volwassen leeftijd in Christus.” Doch waar heeft Jesus Christus het beginsel neergelegd, waarop deze eenheid moet gevestigd zijn en het steunsel, dat haar moet hand-

(1) *Contra Haereses*, lib. IV, cap. 33, n. 8.

haven? Ziehier: „sommigen heeft Hij aangesteld als Apostelen, anderen als herders en leeraren ter volmaking der heiligen, tot het werk der prediking, tot de opbouwning van het lichaam van Christus.”

Het is dan ook dezelfde regel, welken de Kerkvaders en leeraren van de oudste tijden af hebben gevolgd en eenparig verdedigd. Hoort Origenes: „Telkens als de ketters ons wijzen op de kanonieke Boeken, aan welke ieder Christen zich onderwerpt en geloof schenkt, schijnen zij te zeggen: het is bij ons, dat het woord der waarheid gevonden wordt. Doch wij moeten hen niet gelooven en ons niet van de oorspronkelijke overlevering der Kerk verwijderen, noch iets anders gelooven dan dat wat ons door de Kerken Gods bij opvolgende overlevering geleerd is” (1)

Leent het oor aan den H. Irenaeus: „de ware wijsheid is de leer der Apostelen.... die tot ons is gekomen door de opvolging der bisschoppen.... ons overleverende de volledige kennis der Schrift, onvervalscht bewaard” (2).

Ziehier de woorden van Tertulianus:

(1) *De Praescript.*, cap. XXI.

(2) *Comment. in Matth.*, XIII, n. 1.

„Het staat vast, dat elke leer die overeenstemt met die der apostolische Kerken, de moeders en eerste bronnen des geloofs, als waar moet worden aangenomen, wijl zij zonder eenigen twijfel bevat, wat deze Kerken van de Apostelen, de Apostelen van Christus, Christus van zijn hemelschen Vader ontvangen heeft. Wij zijn in gemeenschap met de apostolische Kerken; niemand onder ons heeft een verschillende leer: hierin bestaat het getuigenis der waarheid (1)“.

En de heilige Hilarius: „Christus, in de visschersboot plaats nemende om te onderwijzen, geeft ons daardoor te kennen dat zij, die zich buiten de Kerk bevinden, het goddelijke woord niet kunnen verstaan. Want de visschersboot stelde voor de Kerk, in welke alleen het Woord des levens gevonden wordt en zich doet hooren, terwijl zij, die zich daar buiten bevinden, onvruchtbaar en onnut als het zand van den oever, het niet kunnen verstaan (2)“.

Rufinus prijst den H. Gregorius van Nazianze en den H. Basilius omdat „zij zich uitsluitend overgaven aan de studie van de H. Schrift en omdat zij geens-

(1) *Hist. eccl.*, lib. II, cap. IX.

(2) Richardus a S. Victore. *De Trin.*, lib. I, cap. II.

zins zich aanmatigden de verklaring ervan te zoeken in hun eigen verstand, maar die zochten in de geschriften en in het gezag der ouderen, die zelve, zooals met zekerheid vast stond, de regelen van hun verklaring van de opvolging der Apostelen hadden ontvangen (1)'.

Uit al hetgeen gezegd is blijkt derhalve ten duidelijkste, dat Jesus Christus in Zijn Kerk een levend, wettig en bovendien voortdurend leeraarsambt heeft ingesteld, dat Hij met Zijn eigen gezag heeft bekleed, met den geest der waarheid begiftigd, door mirakelen heeft bevestigd, terwijl Hij gewild en ten strengste bevolen heeft, dat de voorschriften, het geloof betreffende van dit leerend gezag, als Zijne eigene zouden ontvangen worden. Telkenmale derhalve, als het woord van dit leerend gezag verklaart, dat deze of gene waarheid deel uitmaakt van het geheel der door God geopenbaarde waarheid, moet iedereen met stelligheid aannemen dat het waar is. Immers, indien het onder eenig opzicht onwaar konde zijn, zou daaruit volgen, — wat klaarblijkelijk onzinnig is, — dat God-zelf de oorzaak zou wezen van de dwaling der menschen. „Heer, indien wij dwalen, zijt

(1) Conc. Vatic., sess, III, cap. III.

Gij het zelf, die ons bedrogen hebt (1)”. Kan, terwijl elke reden van twijfel aldus is buitengesloten, het aan iemand, wien dan ook, geoorloofd wezen, eene dier waarheden te verwerpen zonder zich klaarblijkelijk over te geven aan ketterij, zonder zich van de Kerk af te scheiden en de christelijke geloofsleer in haar geheel te verstooten?

Want de natuur van het geloof is zoodanig, dat niets meer onmogelijk is, dan het eene aan te nemen en het andere te verwerpen. De Kerk toch belijdt, dat het geloof is „een bovennatuurlijke deugd, waardoor, onder ingeving en met de hulp van de genade Gods, wij aannemen, dat hetgeen door Hem geopenbaard werd, waarachtig is; wij gelooven dit, niet wegens de intrinsieke waarheid der dingen, beschouwd bij het natuurlijk licht onzer rede, maar op grond van het gezag van God-zelfen, die ons deze waarheden openbaart en die noch Zich-zelfen noch ons bedriegen kan” (2).

Indien er dus één zaak is, welke zeer stellig door God geopenbaard is en welke wij zouden weigeren aan te nemen, zouden wij het goddelijk geloof volstrekt

(1) *Ibid.*, II 10.

(2) S. Augustinus, in *Psal. LIV*, n. 19.

niet bezitten. Immers het oordeel, hetwelk de H. Jacobus uitspreekt over de zonden in de zedelijke orde, moet ook toepasselijk worden geacht ten aanzien van de dwalingen des geestes op het gebied van het geloof. „Wie zich schuldig maakt op één enkel punt, overtreedt de geheele wet” (1). Dit is zelfs meer waar nog ten aanzien van de afdwalingen van het verstand. Immers in den meest eigenlijken zin kan men hem, die één enkele zonde heeft begaan tegen de zedewet, nog geen overtreder noemen der geheele wet. Als men aanneemt, dat hij de majesteit van God, den wetgever van elke wet, heeft geminacht, treedt die minachting alleen aan het licht door een soort van uitlegging, die men geeft aan de bedoeling van den zondaar. Hij integendeel, die, zij het ook maar op één enkel punt, weigert zich te onderwerpen aan de waarheden, door God geopenbaard, verzaakt te eenenmale het geloof, daar hij weigert zich te onderwerpen aan God, als de opperste waarheid en de eigenlijke beweegreden tot ons geloof. „Op velerlei gebied zijn zij met mij, alleen waar het enkele punten geldt, zijn zij

(1) II Corinth., X, 5.

niet met mij; doch wegens deze enkele punten, waarbij zij zich van mij afscheiden, dient het hun tot niets, omtrent al het andere met mij overeen te stemmen" (1).

Niets is meer juist: immers zij, die van de christelijke leer alleen nemen wat zij goedvinden, steunen op hun eigen oordeel en niet op het geloof; en daar zij weigeren „alle begrip in dienstbaarheid te stellen onder gehoorzaamheid van Christus" (2) gehoorzamen zij in werkelijkheid meer aan zich-zelfen dan aan God. „Gij die van het Evangelie gelooft wat u behaagt, en weigert te gelooven wat u mishaaft, gelooft veel meer aan u-zelfen dan aan het Evangelie" (3).

De Vaders van het Vaticaansche Concilie hebben derhalve niets nieuws afgekondigd, doch hebben zich alleen aan de goddelijke instelling, aan de aloude en standvastige leer der Kerk en aan de natuur van het geloof zelve gehouden, toen zij het decreet formuleerden. „Men moet als goddelijk en katholiek geloof aannemen al de waar-

(1) S. August., lib. XVII *contra Faustum Manichæum*, cap. III.

(2) Sess. III, cap. III.

(3) *De Utilitate credendi*, cap. XVII, n. 35.

heden, vervat in het Woord Gods, geschreven of overgeleverd, welke de Kerk, hetzij bij plechtige uitspraak, hetzij bij monde van haar gewoon en algemeen leeraarsambt, verklaart door God geopenbaard te zijn (1).”

Ten slotte, wijl het duidelijk is, dat God volstrektelijk in Zijn Kerk de eenheid des geloofs verlangt, wijl is aangetoond, van welken aard Hij verlangd heeft, dat deze eenheid zou wezen en door welk beginsel Hij heeft goed gevonden het voortbestaan ervan te verzekeren, zij het Ons vergund, Ons te richten tot al diegenen, welke niet besloten hebben hun ooren voor de waarheid te sluiten en met den H. Augustinus tot hen te zeggen: „Zouden wij aarzelen, terwijl wij daarbij op een zóó grooten steun van God, op zooveel voordeel en nut mogen rekenen, ons te werpen in den schoot dier Kerk, welke, naar het gevoelen der gansche menschheid aan den Apostolischen Stoel het opperst gezag ontleent en door de opvolging harer bisschoppen het bewaard heeft, ten spijt der ketters, welke haar aanranden en die òf door de uitspraak des volks, òf door de plechtige beslissingen der Conciliën, òf

(1) I Corinthi, IV, 1.

door de majesteit der mirakelen veroordeeld zijn. Haar niet de eerste plaats te willen toekennen, is zonder twijfel een daad van op de spits gedreven goddeloosheid of van een hopelooze aanmatiging. Immers indien het verkrijgen van elke kennis, zelfs van de geringste en van de gemakkelijkste, een onderwijzer of meester vordert, kan men zich dan, als het de Boeken der geheimnissen Gods betreft, meer vermetelen hoogmoed voorstellen dan het weigeren van de verklaring uit den mond van hun vertolkers, en het verwerpen dier Boeken, zonder ze te kennen (1).”

Het is dus zonder twijfel de plicht der Kerk de christelijke leer in haar volle ongeschondenheid te bewaren en te verbreiden. Doch hare taak beperkt zich daartoe niet en het doel, waarmede de Kerk is ingesteld, wordt door de vervulling van deze eerste verplichting nog niet ten volle bereikt. Immers het is voor het eeuwig heil van het mensdome dat Jesus Christus zich-zelf heeft opgeofferd; het is dat doel, hetwelk Hij met al zijn leeringen en voorschriften beoogt; terwijl Hij aan Zijn Kerk heeft bevolen de waarheid

(1) S. Thomas, 2a, 2æ, q. XXXIX, a 1.

Zijner leer te bezigen tot heiliging en zaligmaking van den mensch. Doch een zóó groot, zóó verheven doel kan het geloof alleen niet bereiken; er behoort daaraan te worden toegevoegd de dienst van God in den geest van gerechtigheid en vroomheid, welke vooral insluit het goddelijk offer en de deelneming aan de Sacramenten: voorts het heilig nalen van de zedewet en van de tucht. Dit alles moet derhalve in de Kerk gevonden worden, wjl haar de taak is opgelegd van tot de voleinding der eeuwen het werk van den Verlosser voort te zetten; het is alleen de Kerk, welke den godsdienst, die door den wil Gods in haar als het ware *belychaamd* is, in zijn volheid en volkomenheid aan het menschelijk geslacht aanbiedt, evenals zij allén den menschen alle middelen schenkt, welke volgens het gewone plan der Voorzienigheid voor hun zaligheid noodig zijn,

Doch evenals de goddelijke leer nooit is overgelaten aan den willekeur of het persoonlijk oordeel der menschen, doch eerst is onderwezen door Jesus en vervolgens uitsluitend aan het leerarend gezag is toevertrouwd, [waarvan boven gesproken is; zoo ook is het niet aan de eersten de besten onder het Christen-

volk, maar aan sommige uitgelezen mannen, dat door God de bevoegdheid gegeven is, de H. Geheimen te voltrekken en uit te deelen en eveneens de macht om te bevelen en te besturen.

Inderdaad, het is alleen tot de Apostelen en hun wettige opvolgers, dat de woorden van Jesus Christus gericht werden: „Gaat door de geheele wereld, predikt er het Evangelie.... doopt de menschen.... doet dit tot Mijn gedachtenis.... Wien gij de zonden hebt vergeven, dien zijn zij vergeven.” Eveneens is het alleen aan de Apostelen en aan hun wettige opvolgers, dat Hij bevolen heeft, Zijn kudde te weiden, dit wil zeggen, het geheele Christen-volk te besturen, hetwelk bij gevolg en op grond van dit feit alleen verplicht is, hun onderworpen te zijn en hén te gehoorzamen. De functiën van de apostolische bediening, alle gezamenlijk, zijn vervat in de woorden van den H. Paulus: „Dat de menschen ons beschouwen als dienaren van Christus en uitdeelaars van de geheimenissen Gods (1).”

Zoo heeft Jesus Christus alle menschen zonder uitzondering geroepen, —

(1) S. Hieronymus. *Commentar. in Epist. and Titum*, cap. III, V, 10-11.

hen die bestonden in den tijd van Zijn aardsch leven en hen aan wie het leven nog zou worden gegeven in de toekomst — om Hem te volgen als hun Meester en hun Zaligmaker, niet alleen ieder afzonderlijk, maar allen te zamen, vereenigd door zulk een gemeenschap, dat uit deze menigte voortkwam een enkel volk, wettiglijk in gemeenschap gegrondvest; een volk, waarachtig *een* door de gelijkheid van geloof, van doel, van middelen voor dit doel geëigend; een volk onderworpen aan één en dezelfde macht.

Inderdaad, zijn alle natuurlijke grondbeginselen, die onder de menschen als vanzelf de gemeenschap stichten, welke bestemd is om hen de volmaakt-
heid, waartoe hun natuur geschikt is, te doen bereiken, door Jesus Christus in de Kerk gelegd; zoodanig dat in haar schoot allen, die de aangenomen kinderen Gods willen wezen, de volmaakt-
heid, welke met hun waardigheid overeenstemt, zich kunnen eigenmaken en aldus hun eeuwig heil bewerken. De Kerk dan moet, zooals Wij elders hebben aangetoond, den menschen dienen als gids naar den Hemel, en God heeft haar de zending gegeven om te oordeelen en te besluiten, zij-zelve, over alles wat den

godsdienst raakt, en de christelijke belangen te leiden naar haar eigen wil, vrij en zonder belemmering.

Het is derhalve óf haar niet goed kennen, of haar onrechtvaardiglijk lasteren, zoo men haar beschuldigt, dat zij het eigen terrein van de burgerlijke maatschappij wil binnendringen of inbreuk maken op de rechten der Vorsten. Veel meer nog, God heeft de Kerk gemaakt tot verreweg de meest uitnemende van alle gemeenschappen, want het doel, dat zij nastreeft, gaat in adeldom de doeleinden te boven, die de andere gemeenschappen zoeken te bereiken, in dezelfde mate als de goddelijke genade haar de natuur te boven gaat, en de eeuwige goederen verheven zijn boven de vergankelijke dingen.

Door haar oorsprong is dus de Kerk een *goddelijke* gemeenschap; door haar doel en door de rechtstreeksche middelen, die haar daartoe leiden, is zij *bovennatuurlijk*; door de ledematen, waaruit zij is saamgesteld en die menschen zijn, is zij *menschelijk*. Daarom vinden wij haar in de heilige Boeken aangeduid met namen, die passen aan een volmaakte maatschappij. Zij wordt genoemd: niet alleen een *Huis Gods*, de *Stad gelegen op den berg*, waar alle volkeren

zich moeten vereenigen, maar ook den *Schaapstal*, die door één Herder moet worden bestierd, en tot welke alle schapen van Christus hun toevlucht moeten nemen; zij wordt genoemd het *Koninkrijk, gesticht door God en dat eeuwig zal duren*; eindelijk het *Lichaam van Christus*, een mystiek lichaam zonder twijfel, maar toch levend, volmaakt gevormd en saamgesteld uit een groot getal leden. En deze leden hebben niet allen dezelfde bediening, maar zijn onder elkander verbonden en vereenigd onder het opperbe-stuur van het Hoofd, dat alles richt.

Dan, het is onmogelijk, zich een menschelijke gemeenschap te denken, die waar is en volmaakt, en niet zou worden bestuurd door eenige opperste macht. Jesus Christus moet dus aan het hoofd der Kerk hebben geplaatst een Opperhoofd, aan wien de geheele menigte van christenen zou onderworpen zijn en gehoorzamen. Daarom, evenals de Kerk, om één te kunnen zijn, voor zooveel zij is de *vereeniging van alle geloovigen*, de eenheid vordert des geloofs, — zoo, om een te zijn als door God gevestigde maatschappij, heeft zij van Godswege *de eenheid van bestuur* noodig, welke voortbrengt en in zich bevat *de eenheid van gemeenschap*. „De eenheid der

Kerk moet worden beschouwd onder twee opzichten: vooreerst in het wederzijdsch verband der leden van de Kerk of de vereeniging, welke onder hen bestaat, en op de tweede plaats in de orde, die alle leden der Kerk verbindt aan één hoofd" (1).

Vandaar dat men begrijpen kan, dat de menschen zich niet minder van de eenheid der Kerk afscheiden door het *schisma* dan door de *ketterij*. „Men maakt dit onderscheid tusschen de *ketterij* en het *schisma*, dat de *ketterij* een verdorven leerstuk belijdt, en het *schisma*, ten gevolge van een verschil van gevoelen onder het episcopaat, zich scheidt van de Kerk" (2). Deze woorden komen overeen met die van Joannes Chrysostomus, over hetzelfde onderwerp gesproken: „Ik zeg en ik stel op den voorgrond, dat de Kerk verdeelen geen geringer kwaad is dan vervallen in *ketterij*" (3). Daarom bestaat er, evenmin als eenige *ketterij* gewettigd kan zijn, ook geen *schisma*, dat men zou kunnen beschouwen als gepleegd volgens goed recht.

(1) Hom. XI in *Epist. an Ephes*, n. 5.

(2) S. August., *contra Epist. Parmeniani*, lib. II, cap. XI, n. 15.

(3) S. Thomas *contra Gent*, 1, IV, cap. LXXVI.

„Er is niets ernstiger dan de heiligschen-
nis van een schisma; er kan geen enkele
wettige noodzakelijkheid bestaan, om de
eenheid te verbreken” (1).

Welke is die allerhoogste macht,
waaraan alle Christenen moeten gehoor-
zamen? Van welke natuur is zij? Men
kan haar niet omschrijven dan door als
waarheid te verkondigen en ten volle
te erkennen, welke op dit punt is ge-
weest de wil van Christus. Voorzeker
is de Christus de eeuwige Koning, en
eeuwig blijft Hij voortgaan, van de hoogte
des hemels onzichtbaar Zijn Koninkrijk
te besturen en te beschermen; maar,
omdat Hij gewild heeft dat dit Konink-
rijk zichtbaar zou wezen, heeft Hij iemand
moeten aanwijzen, die Zijn plaats zou
bekleeden op de aarde nadat Hij-zelf
weder ten Hemel zou zijn gevaren.

„Als iemand zegt dat het eenige
Hoofd en de eenige Herder is Jesus
Christus, die de eenige bruidegom der
eenige Kerk is, dan is dit niet vol-
doende. Het is, in waarheid, onbetwistbaar,
dat het Jesus Christus-zelf is, Die de sa-
cramenten in de Kerk werkt; Hij is
het, Die doopt; Hij is het, Die de zon-
den vergeeft; Hij is de waarachtige

(1) Matth., XVI, 18.

priester, Die Zich geofferd heeft op het altaar des Kruises, en door Wiens kracht Zijn lichaam alle dagen wordt geofferd op het altaar; en daar Hij niet door Zijn lichamelijke tegenwoordigheid kan blijven met alle geloovigen, heeft Hij Zijn dienaren gekozen, door wie Hij aan de geloovigen Zijn sacramenten zou kunnen uitdeelen, waarover wij zoeven gesproken hebben, gelijk wij ook boven het hebben gezegd (hoofdstuk LXXIV). Evenzoo was het noodig, dat Hij, omdat Hij Zijn lichamelijke tegenwoordigheid aan de Kerk moest onttrekken, iemand moest aanwijzen, die Zijn plaats zou innemen, om te zorgen voor de gansche Kerk. Daarom heeft Hij tot Petrus gezegd vóór Zijn Hemelvaart: „Weid Mijne schapen!” (73)

Jesus Christus heeft dus Petrus aan de Kerk gegeven als Opperhoofd, en Hij heeft vastgesteld, dat deze macht, tot aan het einde der tijden gevestigd voor het heil van allen, door erfenis zou overgaan op de opvolgers van Petrus, in wie Petrus zich-zelfen zou overleven door zijn gezag. Voorzeker heeft Hij aan den gelukzaligen Petrus, en

(1) Pacianus *ad Sempronium*; ep. III, n. 11.

buiten hem aan niemand anders, deze groote belofte gedaan: „Gij zijt Petrus, en op deze steenrots zal Ik Mijne Kerk bouwen!” (1) „Tot Petrus heeft de Heer gesproken, tot een enkele, om de eenheid te stichten door een enkele” (2). — „Inderdaad, zonder eenige inleiding wijst Hij bij hun naam en den vader van den Apostel aan en den Apostel-zelfen (Welzalig zijt gij, Petrus, zoon van Jona), en Hij laat niet meer toe, dat men hem Simon noemt, hem uitsluitend opvorderende als Zijn eigendom, uit kracht van Zijn macht; en daarna, door een beeldspraak, die ten volle geëigend is, wil Hij, dat men hem Petrus noemt, omdat hij de steenrots is, waarop Hij Zijne Kerk zou bouwen” (3).

Na deze goddelijke uitspraak is het overduidelijk, dat de Kerk, naar den wil en den last van God, is gegrondvest op den gelukzaligen Petrus, als een gebouw op zijn fundeering. Want de natuur en de kracht van een fundament zijn: aan het gebouw te geven den samenhang

(1) S. Cyril. Alex. *in Evang. Joan.*, lib. III, in cap. 1, V, 42.

(2) Parcianus *ad Sempronium* ep. III, n. 11.

(3) S. Cyril. Alex. *in Evang. Joan.*, lib. II, in cap. 1, V, 42.

door de innige vereeniging van de verschillende deelen; en bovendien: het noodzakelijk verband voor de veiligheid en de stevigheid van het geheele werk. Als de grondvesten verdwijnen, stort het gansche gebouw in.

De taak van Petrus is dan: de Kerk te dragen en in haar het verband te onderhouden, de stevigheid van een onscheidbaren samenhang. En, hoe zou hij zulk een taak kunnen vervullen, zonder de macht te hebben om te bevelen, te verbieden, te oordeelen, in één woord: een eigenlijke en waarachtige rechtsmacht? Tastbaar is, dat de Staten en de maatschappijen niet kunnen bestaan tenzij in haar een rechtsmacht is gevestigd. Een cere-primaatschap, of ook de bescheiden bevoegdheid van raadgeven en vermanen, is ongeschikt om aan eenige menschelijke gemeenschap een werkdadig element van eenheid en stevigheid te geven.

Integendeel, die wezenlijke macht, waarvan Wij spreken, staat aangegeven en krachtig uitgesproken in deze woorden: „En de poorten der Hel zullen niet tegen haar vermogen!” — Wat betekent: „Tegen haar”? Is het: tegen de rots, waarop Christus Zijne Kerk bouwde? Is het: de Kerk? De zinsnede blijft

onverklaard. Zou dit zoo zijn juist om te kennen te geven, dat de rots en de Kerk slechts één en dezelfde zaak zijn? Ja, dat is, geloof ik, de waarheid, want de poorten der Hel zullen niets vermogen noch tegen de rots, waarop Christus Zijne Kerk bouwde, noch tegen de Kerk zelve" (1). Ziedaar de beteekenis van het Goddelijk woord. De Kerk, steunende op Petrus zal nooit, hoe groot het geweld zij, hoe groot de vaardigheid zij, welke haar zichtbare en onzichtbare vijanden tegen haar ontwikkelen, kunnen bezwijken of wankelen in wat ook.

„De Kerk, het bouwwerk van Christus zijnde, Die wijs, „Zijn huis op de rots" heeft gebouwd, kan nooit onderworpen zijn aan de poorten der Hel, en deze poorten kunnen macht hebben over ieder, die zich zal bevinden buiten de rots, buiten de Kerk, maar zij zijn onmachtig tegenover haar" (2). Dat God Zijn Kerk heeft toevertrouwd aan Petrus, is dan geschied, opdat deze onzichtbare steun haar altijd in al hare ongeschondenheid zou bewaren. Hij heeft hem dus omkleed met het noodzakelijke

(1) Origen., *Comm in Matth.*, tom. XII, n. 11.

(2) Origen. *Com. in Matth.*, tom. XII, no. 11.

gezag, want om een menschelijke gemeenschap werkelijk en werkdadig te onderhouden, is de macht om te bevelen onmisbaar voor hem die haar onderhoudt.

Jesus heeft nog aan zijn woorden toegevoegd: „En Ik zal u de sleutels van het Rijk der Hemelen geven”. Het is duidelijk, dat Hij voortgaat met te spreken over de Kerk, over die Kerk, welke Hij even te voren *de Zijne* genoemd heeft, en die Hij verklaarde te willen bouwen op Petrus als op haar fundeering. De Kerk vertoont inderdaad het beeld, niet alleen van een *gebouw*, maar van een *Koninkrijk*; voor het overige weet ieder, dat de sleutels het gewone teeken zijn van het gezag. Alzoo belooft Jesus, als Hij aan Petrus belooft, hem de sleutelen van het Rijk der Hemelen te geven: hem te geven de macht en het gezag over de Kerk. „De Zoon heeft (aan Petrus) gegeven de zending, om over de geheele wereld de kennis van den Vader en van den Zoon-zelfen te verbreiden, en Hij heeft aan een sterfelijken mensch alle hemelsche macht gegeven, toen Hij de sleutelen toevertrouwde aan Petrus, die de Kerk heeft uitgebreid tot de uiterste grenzen der wereld, en die getoond heeft hoe

hij meer onwrikbaar was dan de hemelen" (1).

Wat volgt heeft weder eenzelfde beteekenis: „Al wat gij zult binden op de aarde, zal ook gebonden zijn in den Hemel, en al wat gij zult ontbinden op de aarde, zal ontbonden zijn in den Hemel". Deze figuurlijke uitdrukking: „binden en ontbinden", beteekent de macht om wetten vast te stellen en ook om te oordeelen en te straffen. En Jesus Christus verklaart, dat deze macht zoodanige uitgebreidheid heeft en zoodanige werkdadigheid dat alle bevelen, uitgevaardigd door Petrus, zullen worden bekrachtigd door God. Deze macht is dus de oppermacht en is geheel en al onafhankelijk, omdat er op de aarde géén macht is boven haar, en omdat zij de gansche Kerk omvat en al wat aan de Kerk is toevertrouwd.

De aan Petrus gedane belofte is vervuld ten tijde dat Jesus Christus Onze Heer, na Zijn verrijzenis, tot drie maal toe aan Petrus gevraagd hebbende, of deze Hem meer beminde dan de anderen, hem in den gebiedenden vorm toevoegde: „Weid Mijne lammeren,

(1) S. Joan. Chrysost., hom. LIV, in *Matth.*, no, 2.

weid Mijne schapen (1)". D. w. z. dat Hij allen, die eenmaal in Zijn schaapstal moeten komen, overgeeft aan Petrus als aan hun waren herder. „Als de Heer ondervraagt, is het niet omdat Hij twijfelt: Hij wil niet Zich-zelfen onderrichten, maar integendeel hem onderrichten, dien Hij, op het punt van ten Hemel te varen, ons naliet als den Stedehouder van Zijne liefde. . . . En omdat, alleen onder allen, Petrus die liefde belijdt, wordt hij aan het hoofd gesteld van alle anderen. . . . aan het hoofd der volmaaktsten, om hen te besturen, daar hij-zelf volmaakter is dan zij" (2).

De plicht en de taak nu van den herder zijn: de kudde te geleiden, te waken voor haar heil, door haar heilzame weiden te verschaffen, door de gevaren te verwijderen, door de gespannen strikken aan te wijzen, door de geweldadige aanvallen af te slaan, — kortom, door het regeer-gezag uit te oefenen. Derhalve, wijl Petrus als herder over de kudde der geloovigen is aangesteld, heeft hij de macht ontvangen om alle menschen te besturen, voor wier heil Jesus Christus Zijn bloed gestort heeft.

(1) Joan., XXI, 16, 17.

(2) S. Ambros, *Expos in Evang. sec, Luc. I. X*, n. 175-176.

„Waarom heeft Hij Zijn bloed gestort? Om Zijne schapen vrij te koopen, welke Hij heeft toevertrouwd aan Petrus en aan zijne opvolgers” (1).

En omdat het noodzakelijk is, dat alle Christenen onderling verbonden zijn door de gemeenschap van een onwankelbaar geloof, daarom heeft door de kracht van Zijn gebeden Jesus Christus Onze Heer voor Petrus verkregen, dat, in de uitoefening van zijn macht, zijn geloof nimmer wankelen zou. „Ik heb voor u gebeden, opdat uw geloof niet bezwijke” (2) Hij heeft hem, bovendien, gelast, telkens wanneer de omstandigheden dit mochten eischen, zelf aan zijn broeders het licht en de kracht zijner ziel mede te deelen: „Bevestig uwe broeders” (3). Hij wil dus, dat degene, dien Hij als het fundament der Kerk had aangewezen, de zuil zij des geloofs. „Kon Hij niet, uit eigen gezag hem het koninkrijk gevend, zijn geloof bevestigen, te meer daar Hij, hem Petrus noemend, hem aanwees als het fundament, dat de Kerk bevestigen moest?” (4).

(1) S. Joan. Chrysostomus, *de Sacerdotio*, lib. II.

(2) Luc., XXII, 32.

(3) Luc., XXII, 32.

(4) S. Ambr., *de Fide*, lib. IV, n. 56.

Vandaar dat Jesus Christus-zelf zekere namen, die zeer gewichtige zaken aanduiden, en „welke uitsluitend toebehooren aan Jesus Christus krachtens Zijne macht, gemeenschappelijk heeft willen maken voor Hem-zelf en voor Petrus door mededeeling (1),” opdat de gemeenschappelijkheid der titels zou aanduiden de gemeenschappelijkheid der macht. Dus heeft Hij, die „de hoeksteen is, waarop het geheele opgerichte gebouw zich verheft als een in den Heer geheiligde tempel” (2), Petrus gesteld als de *steenrots*, waarop Zijne Kerk zou rusten. Toen Jesus zeide: „Gij zijt de steenrots,” schonk dit woord hem een schoonen titel van adeldom. En toch is hij de steenrots, niet zooals Christus de steenrots is, maar zooals Petrus de steenrots zijn kan. Want de Christus is wezenlijk de onwrikbare steenrots, en door haar is Petrus de steenrots. — Want Christus deelt van Zijn waardigheden mede, zonder er Zich armer door te maken. . Hij is de priester, Hij maakt priesters. . Hij is de steenrots, hij maakt van Zijn Apostel de steenrots” (3).

(1) S. Leo Mag. serm. IV, cap. II.

(2) Ephes., n. 21.

(3) Hom. *de Penitentia*, n. 4, in append. opp. S. Basilii).

Hij is voorts de Koning der Kerk, „die den sleutel van David bezit; Hij sluit, en niemand kan openen; Hij opent en niemand kan sluiten” (1); welnu, door de sleutels aan Petrus te geven, verklaart Hij dezen tot hoofd der christelijke maatschappij. Hij is steeds de opperste Herder, die zich-zelf noemt „de goede Herder (2)”; welnu, Hij heeft Petrus aangesteld als herder van Zijn lammeren en van Zijn schapen. — Daarom heeft de H. Chrysostomus gezegd: „Hij was de voornaamste onder de Apostelen, hij was als de mond der andere leerlingen en het hoofd van het apostolisch lichaam... Jesus, hem toonende dat hij voortaan vertrouwen moet hebben, omdat alle spoor van zijn verloochening is uitgewischt, vertrouwt hem het bestuur over zijn broeders toe.. Hij zegt tot hem: „Indien gij mij bemint, wees het hoofd van uwe broeders” (3). Hij eindelijk, die in elk goed werk en in elk goed woord bevestigt (4)”, Hij is het, die Petrus beveelt, zijn broeders te bevestigen.

De H. Leo de Groote heeft dus wel

(1) Apocal., III, 7.

(2) Joan., X, 11.

(3) Hom. LXXXVIII *in Joan.*, n. 1.

(4) II Thessal., II, 16.

gelijk, wanneer hij zegt: „Uit den schoot der geheele wereld is alleen Petrus uitverkoren, om te worden aan het hoofd gesteld van al de geroepen volkeren, van al de Apostelen, van alle Kerkvaders; en wel zóó, dat, ofschoon er onder het volks Gods veel herders zijn, toch Petrus eigenlijk allen regeert, die op de eerste plaats ook geregeerd worden door den Christus” (1).

Evenzoo schrijft de H. Gregorius de Groote aan keizer Mauritius Augustus: „Voor allen, die het Evangelie kennen, is het duidelijk, dat door het woord des Heeren de zorg voor de geheele Kerk is toevertrouwd aan den H. Apostel Petrus, het hoofd van alle Apostelen.... Hij heeft de sleutels ontvangen van het koninkrijk des hemels; aan hem is de macht opgedragen om te binden en te ontbinden, en aan hem is de zorg voor en het bestuur over de geheele Kerk toevertrouwd” (2).

Daar nu dit gezag deel uitmaakt van de constitutie en organisatie der Kerk als haar voornaamste element, omdat het 't beginsel is harer eenheid, de grondslag harer veiligheid en van haar voortbestaan,

(1) Serm. IV, cap. II.

(2) *Epistolarum*, lib. V. ep. XX.

volgt eruit, dat het op hoegenaamd geen wijze kon verdwijnen met den gelukzaligen Petrus, maar dat het noodzakelijk moest overgaan op zijn opvolgers en van den eenen aan den anderen moest worden overgeleverd. „De beschikking der waarheid blijft dus, en de gelukzalige Petrus, volhardend in de onwrikbaarheid der steenrots, wier kracht hij ontving, heeft nooit het roer der Kerk, hem in de hand gegeven, losgelaten” (1).

Om die reden bezitten de Pausen, die Petrus in het roomsche bisschopsambt opvolgen, uit goddelijk recht, de hoogste macht in de Kerk. „Wij bepalen, dat de Heilige Apostolische Stoel en de roomsche Paus bezitten het primaatschap over de geheele wereld, en dat de roomsche Paus is de opvolger van den gelukzaligen Prins der Apostelen, en dat hij is de waarachtige Stedehouder van Jesus Christus, het hoofd van de geheele Kerk, de Vader en de leeraar van alle Christenen, en dat aan hem in den persoon van den gelukzaligen Petrus door onzen Heer Jesus Christus gegeven is de volle macht om te weiden, te regeeren en te besturen de algemeene Kerk; zooals dit ook vervat is in de akten der oecume-

(1) S. Leo Mag. *Serm. III*, cap. III.

nische Conciliën en in de heilige canons”

(1) Het vierde Concilie van Lateranen zegt eveneens: „De roomsche Kerk bezit, krachtens de beschikking van den Heer, de opperste rechtsmacht over alle andere Kerken, in hare hoedanigheid van Moeder en Meesteres van alle Christengeloovigen.”

Zoodanig was reeds vroeger het algemeen gevoelen der oudheid, die, zonder de minste aarzeling, de bisschoppen van Rome steeds heeft beschouwd en vereerd als de wettige opvolgers van den gelukzaligen Petrus. Wien kan het onbekend zijn, hoe duidelijk te dezen opzichte de getuigenissen der H. Vaders spreken? Allerduidelijkst dat van den H. Irenaeus: „Met deze Kerk moet, wegens haar hoogere uitnemendheid, de geheele Kerk zich noodzakelijk vereenigen” (2).

Ook de H. Cyprianus verklaart van de roomsche Kerk, dat zij is de „wortel en de moeder der katholieke Kerk” (3), de Stoel van Petrus en de voornaamste Kerk, waaruit geboren is de priesterlijke eenheid” (4). Hij noemt haar

(1) Conc. Florent.

(2) *Contra Haereses*. lib. III. c. III. n. 2.

(3) *Epist. XLVIII ad Corn.*, n. 3.

(4) *Epist. LIX, ad eumd.* no. 14.

den „Stoel van Petrus”, omdat zij bezet is door den opvolger van Petrus; „de voornaamste Kerk”, wegens het vorstelijk karakter aan Petrus en aan zijn wettige opvolgers geschonken; „die, waaruit de eenheid geboren is”, omdat in de christelijke maatschappij de werkende oorzaak der eenheid is de roomsche Kerk.

Daarom schrijft de H. Hieronymus in deze bewoordingen aan Damasus: „Ik spreek tot den opvolger van den vischer en tot den leerling van het Kruis.... Ik ben gebonden door de gemeenschap aan Uwe Heiligheid, d. w. z. aan den Stoel van Petrus. Ik weet dat op deze steenrots de Kerk gebouwd is” (1). De toetssteen door den H. Hieronymus gebezigd, om te onderkennen of een mensch katholiek is, bestaat voor hem hierin: te weten of hij verbonden is aan den roomschen Stoel van Petrus. „Zoo iemand verbonden is aan den Stoel van Petrus, dan is hij mijn man” (2).

Op grond van eenzelfde methode verzekert de H. Augustinus, die openlijk verklaart dat „in de roomsche Kerk het

(1) *Ep. XV, ad Damas.*, n. 2.

(2) *Ep. XVI, ad Damas.*, n. 2.

oppergezag van den Apostolischen Stoel zich steeds heeft gehandhaafd", dat wie zich afscheidt van het roomsche geloof niet katholiek is. „Men kan niet gelooven dat gij het ware katholieke geloof behouden hebt, gij die niet leert dat men het roomsche geloof behouden moet" (1).

Zoo ook de H. Cyprianus: „In gemeenschap zijn met (Paus) Cornelius, is in gemeenschap zijn met de katholieke Kerk" (2).

De abt Maximus leeraart eveneens dat het kenmerk van het ware geloof en van de waarachtige gemeenschap is: onderworpen te zijn aan den roomschen Paus. — „Zoo iemand geen ketter wil zijn, en niet als zoodanig wil doorgaan, dat hij niet trachte dezen of genen te voldoen. . . . Dat hij zich haaste te voldoen in alles aan den Stoel van Rome. Is de Stoel van Rome voldaan, dan zullen allen overal en uit één mond hem vroom en rechtzinnig verklaren. Want zoo men hen wil overreden, die mij gelijken, zou het vergeefs gesproken zijn, zoo men niet voldoet aan en niet inroept den gelukzaligen Paus van

(1) *Ep. XLIII*, no. 7. — *Sermo CXX*, n. 13.

(2) *Ep. XV*, n. 1.

de H. Kerk der Romeinen, d. w. z. den Apostolischen Stoel.”—Enziehier, volgens hem, de oorzaak en de verklaring van dit feit. Het is omdat de roomsche Kerk „van het vleesch geworden Woord Godszelf ontvangen heeft, en omdat zij volgens de heilige Conciliën, de heilige canons en de definitiën over de algemeenheid der heilige Kerken van God, die op de geheele uitgestrektheid der aarde bestaan, bezit het rijk en het gezag in alles en voor alles, en de macht om te binden en te ontbinden. Want wanneer zij bindt of ontbindt, verbindt of ontbindt het Woord, dat over de hemelsche krachten beschikt, ook in den Hemel” (1).

Het was dus een waarheid van het christelijk geloof, een punt standvastig beleden en gehandhaafd—niet door de eene of andere natie of in de eene of andere eeuw, maar door alle eeuwen, in het Oosten zoowel als in het Westen—wat door den priester Philippus als gezant van den roomschen Paus in de Kerkvergadering van Ephese, zonder eenige tegenspraak uit te lokken, volgenderwijze werd uitgesproken: „Voor niemand is het aan eenigen twijfel onderhevig, en te allen tijde was het bekend,

(1) *Defloratio ex Ep. ad Petrum illustrem.*

dat de heilige en gelukzalige Petrus, de prins en het hoofd der Apostelen, de zuil des geloofs en de grondslag der katholieke Kerk, van onzen Heer Jesus Christus, den Zaligmaker en Verlosser des menschelijken geslachts, de sleutelen van het Hemelrijk heeft ontvangen, en dat de macht om de zonden te binden en te ontbinden gegeven is aan dien-zelfden Apostel, die tot op dit oogenblik en altijd in zijn opvolgers leeft en in hen zijn gezag uitoefent" (1).

Algemeen bekend is de uitspraak van het Concilie van Chalcedon over hetzelfde onderwerp: „Petrus heeft gesproken... door den mond van Leo" (2) een uitspraak, waarop de stem van het derde Concilie van Constantinopel als een echo het antwoord geeft: „De op-erste prins der Apostelen streed met ons, want wij hebben als begunstiger gehad zijn navolger en opvolger op zijn eigen zetel... Uitwendig zag men (terwijl de brief van den roomschen Paus werd voorgelezen) niets dan papier en inkt, maar het was Petrus, die sprak door den mond van Agatho" (3).

In de formule der katholieke geloofs-

(1) Actio III.

(2) Actio II.

(3) Actio XVIII.

belijdenis, door Hormisdas in het begin der zesde eeuw in duidelijke bewoordingen opgesteld, en onderteekend door keizer Justinianus en eveneens door de patriarchen Epiphanes, Joannes en Mennas, wordt dezelfde gedachte weergegeven met groote kracht: Daar de uitspraak van onzen Heer Jesus Christus, die gezegd heeft: „Gij zijt Petrus, en op deze steenrots zal Ik Mijne Kerk bouwen”, niet kan worden voorbijgezien, is datgene wat gezegd werd, ook bevestigd geworden door de werkelijkheid der feiten, daar immers in den Heiligen Stoel de katholieke godsdienst altijd zonder eenige smet is bewaard gebleven” (1).

Wij willen niet alle getuigenissen aanhalen; maar toch wenschen Wij te herinneren aan de formule, waarmede Michael Paleologus het geloof heeft beleden op het tweede Concilie van Lyon: „De heilige roomsche Kerk heeft ook den hoogsten en volledigen voorrang en oppermacht over de gheele katholieke Kerk, en zij getuigt, naar waarheid en in nederigheid, dezen voorrang en deze oppermacht tegelijk met de volheid der macht te hebben ontvangen

(1) *Post Epist., XXVI ad omnes ep. Hisp.*
n. 4.

van den Heer-zelven, in den persoon van den gelukzaligen Petrus, prins of hoofd der Apostelen, en wiens opvolger is de roomsche Paus. En evenals zij gehouden is, vóór alle anderen de geloofs-waarheid te verdedigen, evenzoo rust op haar de plicht om — waar in zake het geloof moeilijkheden rijzen — deze door haar uitspraak uit den weg te ruimen" (1).

Indien nu de macht van Petrus en van zijne opvolgers volledig en alles overheerschend is, leide men daaruit niet af, dat er in de Kerk geen andere macht bestaat. Hij immers, die Petrus heeft gesteld als grondslag der Kerk, heeft ook „twaalf Zijner leerlingen gekozen, aan welke Hij den naam heeft gegeven van apostelen" (2). Evenals het gezag van Petrus niet kan onderbroken worden en noodzakelijk moet voortduren in den roomschen Paus, eveneens zijn de bisschoppen, in hunne hoedanigheid van opvolgers der Apostelen, de erfgenamen van de gewone zendingsmacht der Apostelen, in dien zin, dat de bisschoppelijke waardigheid een noodzakelijk deel uitmaakt van het inwendige samenstel der Kerk. En ofschoon het gezag der bisschoppen noch volledig, noch

(1) Actio IV.

(2) Luc., VI, 13.

algemeen, noch souverain is, moet men hen toch niet beschouwen als eenvoudige *vicarissen* der roomsche Pausen, want zij zijn bekleed met een gezag, dat hun eigen is, en zij dragen in volle waarheid den naam van overheden uit eigen hoofde in betrekking tot de door hen bestuurde geloovigen.

Daar nu echter de opvolger van Petrus één persoon is, terwijl die der Apostelen zeer talrijk zijn, dient te worden nagegaan met welke banden — volgens de goddelijke instelling — deze laatsten aan den roomschen Paus zijn verbonden. Vooreerst dan is de vereeniging van de bisschoppen met den opvolger van Petrus een zeer tastbare noodzakelijkheid en die niet den minsten twijfel kan wekken; want als deze band wordt verbroken, wordt het Christenvolk-zelf niet anders dan een verstrooide menigte en kan het onder geen enkel opzicht één lichaam en één kudde meer vormen. „Het heil der Kerk hangt aan de opperpriesterlijke waardigheid; kent men aan deze niet een afzonderlijke en boven elke andere verheven macht toe, dan zullen er in de Kerk evenveel scheuringen worden gevonden als er priesters zijn” (1).

(1) S. Hieron., *Dial. cont. Lucif.*, no. 9.

Daarom moet hier een gewichtige opmerking worden gemaakt. Niets is geschonken aan de Apostelen, onafhankelijk van Petrus; veel zaken zijn geschonken aan Petrus alleen, onafhankelijk van de Apostelen. Als de H. Joannes Chrysostomus de woorden van Jesus Christus (Joës XXI, 15) verklaart, vraagt hij zich-zelfen af, „waarom Christus, met terzijdestelling van de overigen, zich hier richt tot Petrus, en dan antwoordt hij letterlijk: „Wijl deze de voornaamste was onder de Apostelen, als zijnde de mond der andere leerlingen en het hoofd van het apostolisch lichaam” (1). Inderdaad, hij alleen is door Christus aangewezen als het fundament der Kerk. Aan hem is geschonken alle macht om te binden en te ontbinden; aan hem alleen ook is de macht gegeven om de kudde te weiden. Daarentegen: al wat de Apostelen hebben ontvangen, waar het betreft bedieningen en gezag, hebben zij ontvangen in vereeniging met Petrus. „Indien de Goddelijke Goedheid gewild heeft, dat de andere prinsen der Kerk iets zouden hebben in gemeenschap met Petrus, wat Zij aan de *anderen* niet weigerde, dan heeft Zij het hun

(1) *Hom LXXXVIII in Joan.*, n. 1.

nooit geschonken dan door hem" (1). „Hij heeft veel alleen ontvangen, maar niets is geschonken aan wien ook, zonder dat hij er deel aan had" (2).

Hieruit blijkt duidelijk dat de bisschoppen het recht en de macht om te besturen zouden verliezen, indien zij zich wetens en willens afscheidden van Petrus of diens opvolgers. Door deze scheiding immers plaatsen zij zich-zelfen buiten den grondslag waarop het geheele gebouw moet rusten, en zijn dus ook buiten het gebouw-zelf; om dezelfde reden zien zij zich uitgesloten van den schaapstal, die door den oppersten Herder bestuurd wordt, en verbannen uit het Koninkrijk, waarvan door God de sleutelen zijn gegeven aan Petrus alleen.

Deze beschouwingen doen ons begrijpen het plan en het denkbeeld Gods in de samenstelling der christen-gemeenschap. Dit plan is het volgende: de Goddelijke Stichter der Kerk, besloten hebbende Haar te schenken de eenheid van geloof, van bestuur en van gemeenschap, heeft Petrus en zijn opvolgers uitgekozen om in hen het beginsel en als ware 't het middenpunt dier eenheid te

(1) S. Leo Mag. *Serm.* VI, cap. II.

(2) S. Leo Mag. *Serm.* IV, cap. II.

vestigen. Vandaar dat de H. Cyprianus schrijft: „Om tot het geloof te geraken, is er een gemakkelijke bewijsvoering, die de waarheid omvat. De Heer richt Zich tot Petrus met deze woorden: „Ik zeg u: gij zijt Petrus. . . .” Op één enkele bouwt Hij de Kerk. En ofschoon Hij na Zijn verrijzenis aan alle Apostelen een gelijke macht schenkt en tot hen zegt: „Gelijk de Vader Mij gezonden heeft. . . .” legt Hij toch — ten einde de eenheid in het volle licht te stellen — door Zijn macht het beginsel en het uitgangspunt van diezelfde eenheid in een enkelen persoon” (1). En de H. Optatus van Milete schrijft: „Gij weet zeer goed, en gij kunt het niet ontkennen, dat het eerst aan Petrus de bisschoppelijke zetel in de stad Rome is toevertrouwd: daar heeft het hoofd der Apostelen zitting genomen, Petrus, die in het vervolg Cephass genoemd werd. In dezen eenigen zetel moesten allen de eenheid bewaren, opdat de overige Apostelen zich niet ieder afzonderlijk op hun zetel zouden kunnen afscheiden, en opdat ieder voortaan een scheurmaker en een misdadige zou zijn, die tegenover dezen eenigen zetel een anderen zetel zou stellen” (2).

(1) *De Unit. Ecc.*, n. 4.

(2) *De Schism. Donat.*, lib. II.

Vandaar ook deze uitspraak van denzelfden heiligen Cyprianus, dat de ketterij en het schisma elkander voortbrengen en beiden haar oorzaak vinden in dit feit, dat men aan de hoogste macht de gehoorzaamheid weigert, welke haar verschuldigd is. „De eenige bron, waaruit de ketterijen zijn voortgevloeid en de scheuringen haar oorsprong hebben genomen, is deze, dat men niet gehoorzaamt aan den plaatsbekleeder Gods en in de Kerk niet tegelijkertijd wil erkennen een enkelen Opperpriester en een enkelen rechter, die de plaats vervult van Christus” (1).

Niemand kan deelhebben aan het gezag, indien hij niet vereenigd is met Petrus, want het zou ongerijmd zijn, te beweren dat iemand, die van de Kerk is buitengesloten, in de Kerk bekleed zou zijn met gezag. Om die reden berispt dan ook Optatus van Milete de Donatisten op deze wijze: „Zooals wij in het Evangelie lezen, heeft Petrus de sleutelen des heils ontvangen tegen de poorten der hel; Petrus, dat wil zeggen ons hoofd, tot wien Jesus heeft gezegd: „Ik zal u de sleutelen van het rijk der hemelen geven, en de poorten

(1) *Epist. XII ad Corn.*, n. 5.

der hel zullen niet tegen haar vermogen." Hoe durft gij dan aan u-zelfen de sleutelen van het rijk der hemelen toekennen, gij die strijd voert tegen den stoel van Petrus" (1).

Maar de bisschoppen kunnen slechts dan beschouwd worden als waarlijk met Petrus vereenigd, op die wijze zooals Christus dat heeft gewild, wanneer zij onderworpen zijn en gehoorzamen aan Petrus; is dit niet het geval, dan verstrooien zij zich noodzakelijkerwijze in een menigte, waaronder verwarring en wanorde heerscht. Om de eenheid van geloof en gemeenschap te behouden zooals deze moet behouden blijven, is niet alleen een eere-voorrang of een louter leidende macht voldoende, maar daartoe is noodig een waar en tegelijkertijd soeverein gezag, waaraan geheel de gemeenschap gehoorzaamt. Wat immers heeft de Zoon Gods gewild, toen Hij de sleutelen van het Rijk der Hemelen beloofde aan Petrus alleen? Dat de *sleutelen* hier beteekenen de hoogste macht — het *bijbelsch spraakgebruik* en het algemeen gevoelen der Vaders laten daaromtrent geen twijfel over.

En geen andere uitlegging kan men

(1) Lib. II, n. 4, 5.

geven aan de macht die is geschonken, hetzij aan Petrus afonderlijk, hetzij aan de Apostelen in vereeniging met Petrus. Wanneer de macht om te binden en te ontbinden en de kudde te weiden, aan de bisschoppen, de opvolgers der Apostelen, het recht geeft om met waarachtig gezag het aan ieder van hen toevertrouwde volk te besturen, dan voorzeker moet dezelfde macht hetzelfde uitwerken in hem, aan wien door Godzelve de taak werd opgedragen om *de lammeren te weiden en de schapen.* „Petrus is door Christus niet alleen aangesteld als herder, maar als herder der herders. Petrus weidt dus de lammeren, en hij weidt de schapen; hij weidt de jongen en hij weidt de ooischapen; hij regeert de onderdanen, regeert ook de overheden, want in de Kerk zijn niet anders dan lammeren en de schapen” (1).

Vandaar bij de oude Vaders die geheel eigenaardige uitdrukkingen die op den H. Petrus doelen, en hem met duidelijke woorden voorstellen als geplaatst op den hoogsten trap van waardigheid en macht. Meermalen noemen zij hem „het hoofd van de gezamenlijke leer-

(1) S. Brunonis ep. Signiensis, *Com. in Joan.*, part. III, cap. XXI, no. 55.

lingen; den prins der heilige apostelen; de steunpilaar van het apostelkoor; den mond van al de apostelen; het hoofd van dit huisgezin; hem, die gebiedt aan de geheele wereld, den eerste onder de Apostelen; de zuil der kerk."

De gevolgtrekking uit al hetgeen voorafgaat schijnt als het ware te zijn saamgevat in deze woorden van den H. Bernardus tot paus Eugenius: „Wie zijt gij? Gij zijt de hoogepriester, de opperpriester. Gij zijt de prins der bisschoppen, gij zijt de erfgenaam der apostelen.... Gij zijt degene, aan wien de sleutelen zijn gegeven, aan wien de schapen zijn toevertrouwd. Ook nog anderen dan gij zijn deurwachters des hemels en herders der kudden; maar deze dubbele titel is met meer luister van toepassing op u, wijl Gij bovende anderen dien als erfdeel hebt ontvangen in meer bijzonderen zin. Zij hebben hunne kudden, die hun zijn aangewezen, ieder de zijne; aan U echter zijn al de kudden te zamen toevertrouwd; Gij alleen hebt één kudde, gevormd niet slechts uit schapen, maar ook uit herders: Gij alleen zijt de herder van allen. Gij vraagt mij hoe ik dat bewijs. Door het woord des Heeren.

„Immers, aan wien — ik zeg niet onder de bisschoppen, maar zelfs onder

de Apostelen — zijn zoo onvoorwaardelijk en zonder onderscheid al de schapen toevertrouwd? Indien gij mij bemint, Petrus, weid mijne schapen. — Welke? De volken van deze of die stad, vandie streek, van dat koninkrijk? — Mijne schapen, zegt Hij. Wie ziet niet, dat Hij er hier niet slechts eenige aanwijst, maar allen onder Petrus stelt? Geen enkel onderscheid, dus ook geen enkele uitzondering.” (1)

Nu zou het echter een afdwaling zijn van de waarheid en een openlijke ontkenning van de goddelijke inrichting der Kerk, als men beweerde dat wel ieder der bisschoppen afzonderlijk moet onderworpen zijn aan de rechtsmacht van de roomsche Pausen, maar dat al de bisschoppen te zamen daartoe niet zijn gehouden. Welk is toch het doel en de natuur van een fundament? Geen ander dan om de eenheid en de hechtheid te bewaren, meer nog van het gebouw in zijn geheel dan van elk zijner onderdeelen. En dit is nog veel meer waar voor het onderwerp, waarover wij spreken, want Jesus Christus heeft, door aan Zijn Kerk een hecht fundament te schenken, willen bewerken, dat de poorten der hel tegen haar niets zouden vermogen. En nu

(1) *De Consid.*, lib. II, cap. VIII.

stemmen allen met elkander overeen in de meening, dat deze goddelijke belofte verstaan moet worden als betrekking hebbende op de geheele Kerk en niet op afzonderlijke gedeelten daarvan; deze immers kunnen door de machten der hel zeer zeker worden overwonnen, gelijk met meerdere onder haar inderdaad het geval is geweest.

Verder: hij die gesteld is over de geheele kudde, moet noodzakelijkerwijze bekleed zijn met het gezag niet alleen over de schapen afzonderlijk, maar over al de schapen te zamen, in haar geheel. Of zouden misschien deze laatste den herder moeten leiden en besturen? Zouden de gezamenlijke opvolgers der Apostelen het fundament zijn, waarop de opvolgers van Petrus moeten steunen om de hechtheid te vinden?

Hij, die de sleutelen bezit van het koninkrijk, oefent klaarblijkelijk rechtsmacht en gezag uit niet alleen over de provinciën elk afzonderlijk, maar over alle tegelijk; en evenals de bisschoppen, ieder binnen zijn gebied, met waarachtig gezag bevelen niet alleen aan ieder afzonderlijk, maar aan de geheele gemeenschap, evenzoo zien de roomsche Pausen, wier rechtsmacht de geheele Christenmaatschappij omvat, alle deelen dezer

maatschappij, ook wanneer men ze neemt in haar geheel, aan hun macht gehoorzaam en onderworpen. Jesus Christus, onze Heer, — Wij hebben het reeds duidelijk genoeg gezegd — heeft Petrus en diens opvolgers aangesteld tot Zijn plaatsbekleeders en hun als taak opgedragen in de Kerk voortdurend dezelfde macht uit te oefenen, welke Hij heeft uitgeoefend gedurende zijn sterfelijk leven. Zou men wellicht willen beweren dat het college der Apostelen in gezag hooger stond dan zijn Meester?

Deze macht, waarvan Wij gewagen, — over de vereeniging namelijk der bisschoppen zelve — een macht zoo duidelijk vermeld door de H. Schrift, heeft de Kerk niet opgehouden te erkennen en te betuigen. Ziehier op dit punt de uitspraken der Conciliën; „Wij lezen dat de roomsche Paus rechtspraak geoeffend heeft over de prelaten van al de Kerken; maar wij lezen niet dat dit over hem geschied is door wien dan ook” (1). En de reden van dit feit wordt aangegeven: wijl nl. „er geen gezag bestaat hooger dan het gezag van den apostolischen Stoel” (2).

(1) Hadrian. II, in *Alloc. III ad Syn. Rom. an. 869*. Cf. *Actionem VII Conc. Constantinop. IV.*

(2) Nicola in *Ep. LXXXVI ad Michael Imp.*

Daarom spreekt Gelasius aldus over de decreten der conciliën: „Evenals hetgeen de Opperste Stoel niet heeft bevestigd niet van kracht kon blijven, zoo is daartegenover hetgeen hij heeft bekrachtigd aangenomen door de geheele Kerk (1).” Waarlijk, altijd is het waarmerken en bekrachtigen van de gevoelens en de decreten der conciliën voorbehouden geweest aan de roomsche Pausen. Leo de Groote vernietigde de acten van het conciliabuul van Ephesus; Damasus verwierp dat van Rimini; Adriaan I, dat van Constanti-copel; en de achttiende canon van het noncilie van Chalcedon is steeds, men weet het, zonder kracht en zonder uitwerking gebleven, omdat hij de goedkeuring en het gezag miste van den Apostolischen Stoel. Met reden derhalve heeft Leo X in het vijfde concilie van Lateranen dit decreet uitgevaardigd: „Het staat buiten allen twijfel vast, niet alleen door de getuigenissen van de H. Schrift, door de woorden der Vaders en der andere roomsche Pausen, en door de decreten van de heilige canons, maar ook door de uitdrukkelijke uitspraak der conciliën-zelven, dat alleen de Paus van Rome, naar den tijd, waarin hij ermee belast

(1) *Ep. XXVI ad Ep. Dardaniae*, n. 5.

is, het volle recht en de volle macht bezit, gezag te oefenen over alle conciliën, deze samen te roepen, te verplaatsen en te ontbinden" (1).

De heilige Boeken getuigen duidelijk, dat de sleutelen van het Rijk der Hemelen zijn toevertrouwd aan Petrus alleen, maar ook dat de macht om te binden en te ontbinden gezamenlijk is geschonken aan de Apostelen, in vereeniging met Petrus; doch van wien zouden de Apostelen de oppermacht hebben verkregen *zonder Petrus en tegenover Petrus?* Geen enkel getuigenis zegt het ons. Zeker hebben zij haar niet ontvangen van Jesus Christus.

Derhalve heeft het decreet van het Vaticaansch Concilie, dat de natuur en de beteekenis van het primaatschap van den roomschen Paus heeft vastgesteld, geenszins een nieuw gevoelen ingang doen vinden, maar het heeft het oude en vaststaande geloof van alle eeuwen bevestigd.

En men moet niet gelooven dat de onderwerping derzelfde ondergeschikten aan een tweevoudig gezag verwarring in het bestuur zal teweegbrengen. Dergelijke onderstelling wordt ons allereerst

(1) Sess. IV, cap. III.

verboden om de wijsheid Gods, die zelf de inrichting van dit bestuur heeft ontworpen en vastgesteld. En bovendien, men moet wel opmerken, dat hetgeen de orde en de onderlinge verhoudingen zou in verwarring brengen zou zijn het gezamenlijk bestaan, in één gemeenschap, van een tweevoudig gezag van denzelfden rang, waarvan het eene niet zou onderworpen zijn aan het andere.

Maar het gezag van den Paus van Rome is souverain, algemeen en ten volle onafhankelijk; dat van de bisschoppen is begrensd op zeer juist omschreven wijze en is niet onafhankelijk. „Het bezwaar zou hierin liggen: dat twee herders zouden zijn bekleed, in een gelijken graad, met het gezag over dezelfde kudde. Maar dat twee overheden, van wie de eene is gesteld over de andere, zouden zijn geplaatst boven dezelfde ondergeschikten, dat geeft geen bezwaar; en op die wijze alleen wordt hetzelfde volk bestuurd, onmiddellijk door den priester der parochie, door den bisschop en door den Paus (1)”

Overigens de roomsche Pausen, hunnen plicht kennend, willen meer dan

(1) S. Thomas *in IV. Sent.* dist. XVII, a. 4, ad. q. 4, ad. 3.

iemand het behoud van al wat in de Kerk door God is ingesteld. Evenzeer dus als zij de rechten van hun eigen macht met de noodige ijver en waakzaamheid verdedigen, hebben zij daaraan steeds hun zorgen besteed en zullen die steeds besteden aan het behoeden van het aan de bisschoppen toekomend gezag. Nog meer: alle eer en gehoorzaamheid, aan de bisschoppen bewezen, beschouwen zij als bewezen aan hen-zelfen. „Mijne eer is de eer der algemeene Kerk. Mijne eer is de volle kracht van het gezag mijner broeders. Ik gevoel mij slechts waarlijk vereerd, wanneer men aan ieder van hen de hem verschuldigde eer bewijst” (1).

In alles wat voorafgaat hebben Wij getrouwelijk het beeld geschetst en de trekken der Kerk weergegeven volgens hare goddelijke samenstelling. Wij hebben voldoende aangetoond, welke er de aard van is en door welk beginsel haar goddelijke Stichter er het behoud van heeft willen verzekeren.

Al degenen die, door een voortreffelijke weldaad van God, het geluk hebben, te worden geboren in den schoot

(1) S. Greg. M. *Ep. lib. VIII*, ep. XXX, ad Eulogium.

der katholieke Kerk en erin te leven, zullen — Wij hebben hoegenaamd geen reden om eraan te twijfelen — luisteren naar Onze apostolische stem. „Mijne schapen zullen mijne stem hooren” (1). — Zij zullen in dezen Brief stof hebben gevonden, om zich vollediger te onderrichten en zich met te vuriger liefde ieder vast te hechten aan hun eigen herders, en door hen aan den oppersten herder, ten einde te zekerder in den éénen schaapstal te kunnen blijven en er te grooter overvloed van heilzame vruchten te kunnen verzamelen.

„Maar, Onze blikken richtend op den Stichter en den Voltrekker van het geloof, op Jesus (2)”, Wiens plaats Wij bekleeden en Wiens macht Wij uitoefenen, hoe zwak Wij ook zijn voor den last dezer waardigheid en van deze taak, voelen Wij Zijne liefde ons hart ontsteken, en de woorden, welke Christus van Zich-zelfen zeide, Wij maken er de Onze van, en niet zonder reden: „Ik heb andere schapen, die niet van dezen schaapstal zijn; ook dezen moet ik daarheen brengen, en zij zullen Mijne stem hooren” (3).

(1) Joan., X, 27.

(2) Hebr., XII, 2.

(3) Joan., X, 16.

Dat zij dan niet weigeren, naar Ons te luisteren en zich volgbaar te betoonen jegens Onze vaderlijke liefde, zij allen, die de goddeloosheid, heden ten dage zoo verbreid, verafschuwen, die Jesus Christus kennen, die Hem belijden als den Zoon van God en den Verlosser van het menschelijk geslacht, maar die toch leven in dwaling en verwijderd van Zijne Bruid. „Zij die den Christus aannemen, moeten Hem geheel aannemen. De geheele Christus is een hoofd en een lichaam: het hoofd is de Eenige Zoon van God, het lichaam is zijn Kerk; dat is Bruidegom en Bruid, twee in één vleesch. Allen, die ten opzichte van het hoofd een gevoelen hebben, dat afwijkt van dat der Heilige Schriften, zij mogen zich al bevinden op al de plaatsen, waar de Kerk gevestigd is, zij zijn niet in de Kerk. En zoo ook zij die over het hoofd denken als de Heilige Schriften, maar niet leven in gemeenschap met de eenheid der Kerk, zij leven niet in de Kerk” (1).

En het is ook met gelijken gloed, dat Ons hart zich richt tot hen, welke de besmettende adem van goddeloosheid nog niet geheel heeft vergiftigd en die ten

(1) S. August. *Contra Donat ep., sive De Unit Eccl.*, cap. IV, n 7.

minste het verlangen koesteren, tot vader te hebben den waren God, den Schepper van hemel en van aarde. Dat zij toch nadenken en goed begrijpen, dat zij in geen geval onder het getal der kinderen Gods kunnen zijn, zoo zij niet ertoe komen, Jesus Christus als hun broeder te erkennen en de Kerk als hun moeder.

Tot allen dus richten Wij, met groote liefde, deze woorden, die Wij ontleenen aan den H. Augustinus: „Bemint den Heer onzen God, bemint zijne Kerk, Hem als een vader, haar als eene moeder. Niemand zegge: „Ik ga nog tot de afgoden; ik raadpleeg de bezetenen en de toovenaars, maar toch verlaat ik de Kerk van God niet: ik ben katholiek.” Gij blijft verbonden met de moeder, maar gij beledigt den vader. Een ander zegt evenzoo: „God verhoede het; ik raadpleeg niet de toovenaars ik ondervraag niet de bezetenen, ik oefen geen heiligschennende wichelarijen uit, ik ga de duivelen niet aanbidden, ik dien geen goden van steen, maar behoort tot de partij van Donatus.” Wat helpt het u, of gij uwen vader niet beledigt, die wreken zal, hij-zelf, dat gij uwe moeder beledigt? Waartoe dient het u, den Heer te belijden, God te eeren, Hem te loven, Zijn Zoon te erkennen, te ver-

kondigen dat Hij gezeten is aan de rechter hand des Vaders, als gij Zijn Kerk belastert? Zoo gij een beschermer hadt tegenover wien gij alle dagen uw plicht vervult, en gij kwaamt ertoe, zijn bruid te smaden door een ernstige beschuldiging, zoudt gij dan nog het huis van dien man binnentreden? Houdt u dan, welbeminden, houdt u, gij allen, eenparig verbonden aan God uwen Vader en aan uwe Moeder de Kerk" (1).

Ten volle vertrouwende op de barmhartigheid Gods, die met zeer groote kracht de harten der menschen kan treffen en hun wil, zelfs als deze tegen Hem opstaat, kan bewegen om te komen tot Hem, bevelen Wij zeer dringend aan Zijn goedheid allen, op wie Ons woord betrekking heeft. En als onderpand der hemelsche goederen en als bewijs Onzer genegenheid, verleenen Wij, met groote liefde in Onzen Heer, aan u, Eerwaardige Broeders, aan uwe geestelijkheid en aan uw volk den apostolischen zegen.

Gegeven te Rome, bij Sint-Pieter, den negen-en-twintigsten dag van de maand Juni, in het jaar 1896, het negentiende jaar van ons Pauschap.

LEO XIII, Paus.

(1) *Enarr. in Psal. LXXXVIII*, serm. II, n. 14.